ЗА УКРАЇНСЬКУ САМОСТІЙНУ СОБОРНУ ДЕРЖАВУ!

ВОЛЯ НАРОДАМ! ВОЛЯ ЛЮДИНІ!

СУРМА

ВИДАННЯ ЗАКОРДОННИХ ЧАСТИН ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

1951. жовтень Ч. 33

Наше становище до біжучих подій

I.

Відвічний ворог України — московський імперіялізм — в кризових для нього ситуаціях виступає назовні в різних видах, які змагаються між собою за владу і за те, щоб більше причинитися до збереження, поширення й закріплення російської імперії шляхом поневолення інших народів.

Так було в роках 1917-20, коли російська тюрма народів валилася під ударами визвольних революцій поневолених Москвою народів. Вони, скинули московське панування, почали будувати власне вільне життя в самостійних національних державах. Тоді ціла Росія, всі сили московського народу, хоч і стояли проти себе в громадянській війні за владу й за суспільно-державний устрій, напали двома фронтами на Українську Державу та на відновлені держави інших народів. З одного боку большевицька «революція» підступом і обманом створила внутрішні диверсії для підриву національно-визвольних революцій України й інших народів і повела проти них загарбницькі війни цілою силою Червоної Армії. Одночасно, з другого боку, на Україну напали полки білої російської армії, використавши проти Української Держави всю допомогу західніх держав, призначену на підтримку протибольшевицької боротьби. Таким чином всі імперіялістичні сили Росії, білі й червоні, незалежно від внутрішньої боротьби між ними, одностайно воювали проти самостійности України й інших народів, а зокрема білі російські імперіялісти спрямували на цей противизвольний фронт усю мілітарну й матеріяльну допомогу, виєднану від Заходу буцім то для погашення большевицької «революції».

Від часу знищення самостійної Української Держави й чергового поневолення України Москвою по сьогоднішний день, український народ веде безперервну визвольно-революційну боротьбу з московським імперіялізмом, що виступає як поневолювач в єдиному большевицькому виді. В останній час, коли в наслідок дальшого нестримного наступу большевизму на весь світ, нависла на горизонті третя світова війна, — на політичній арені еміґрації появилася ще й друга форма російського імперіялізму. Старі й нові російські політичні групи на еміґрації з А. Керенським на чолі створили новий «Совет Освобожденія Народов Россіі» та почали інтензивну політичну акцію. Вони виступають з програмою усунення большевицького режиму й комуністичної системи, але за збереження російської імперії, що поневолює не-російські народи. Ці еміґрантські імперіялісти рахуються з тим, що в надходячій війні большевицький імперіялізм буде знищений визвольною революцією та воєнними противниками СССР. Вони готуються стати їм на зміну варти — перебрати владу, а передусім не допустити до того, щоб враз із большевизмом не завалилася й імперія через визволення поневолених Росією народів та створення їх самостійних держав.

Справжньою метою боротьби для нового, протирежимного російського імперіялізму, організованого на еміґрації є закордонна акція проти визвольних змагань поневолених народів, в першу чергу проти України. Большевизм старається зломити цю визвольну боротьбу системою всебічного терору й фізичного винищування всіх свободолюбних елементів, а еміґраційні московські імперіялісти, не маючи змоги допомогти йому в тому, намагаються пошкодити визвольним змаганням поневолених народів на зовнішньому відтинку та утруднити дорогу до їх порозуміння з західніми державами в спільній боротьбі проти Росії. З тою метою російські еміґраційні імперіялісти стараються підсунути політиці західніх народів концепцію збереження такої російської імперії, в якій був би змінений лише режим і державно-суспільний устрій. Вони намагаються виступати перед Заходом як репрезентанти й керманичі цілої протибольшевицької боротьби всіх народів СССР, та заперечують або знецінюють перед Заходом їх самостійницькі змагання, тому, що вони ведуться за знищення багатонаціональної імперії й за створення суверенних національних держав. Наглядним доказом такої настанови й ролі російських еміґраційних кіл з А. Керенським на чолі є те, що вони цілу свою акцію концентрують на творенню диверсії проти національних рухів за кордоном і займають тільки за кордоном позу протирежимного «движенія», в час, коли в СССР немає жодної російської протибольшевицької боротьби.

Такі пляни й почини московських політичних кругів на еміґрації не є жодною несподіванкою. Вони лежать у традиції російської імперіялістичної політики, що в загрозливих ситуаціях діє двома протиставними формами й шляхами, щоб зберегти цілість імперії в старому виді, і застосовує супроти противників імперії з одного боку силу, а з другого підступ і хитрощі. Це все добре відоме всім народам, що продовж історії були жертвами практик загарбницького імперіялізму Москви і нікого з них жодні масковані

вияви не можуть ані збаламутити, ані заскочити.

Одначе серед західнього світу російські імперіялісти на еміграції мають уже деякі успіхи своєї роботи. Деякі політичні чинники Сполучених Штатів Америки стали на позиціях тих їхніх плянів й акцій. Вони дають їм всебічну матеріяльну й політичну підтримку і допомагають, щоб вона набрала такого політичного значення, як це лежить у російських плянах. Особливу вагу має ця обставина, що тими рупорами російських імперіялістичних затій на еміграції є частково ті чинники, що в американському політичному житті і в американській публічній опінії виступають як передовики твердого протибольшевицького курсу, і це збільшує небезпеку, що на таку лінію наставляється цілу політику США і політичну думку американського народу.

На самому початку розгорнення нових затій російського імперіялізму, цілий український політичний світ і все українське громадянство на чужині мусять за ввесь український народ виявити тверду й одностайну поставу в самій оцінці цього явища і дати належний відпір плянам, спрямованим проти справи визволення України. Такого самого рішучого становища очікуємо від політичних чинників й цілої еміграції всіх народів, що борються за свою державну незалежність, за повне визволення від большевицького й усякого іншого російського імперіялізму.

Імперіялістичні заходи російських емігрантів та піддержування їх американськими чинниками ми вважаємо за акцію шкідливу для цілого протибольшевицького фронту, однаково для визвольних змагань поневолених Москвою народів, як і для позиції західніх народів у їх протиставленні большевицькому напорові. Піддержка російських імперіялістичних тенденцій будьякого забарвлення дискредитує політику й цілі США перед народами, що борються проти російського імперіялізму і творять єдину дієву протибольшевицьку силу в межах СССР. Через те усувається підстава для узгіднень у назріваючій війні їхніх визвольних змагань з воєнними діями західніх противників СССР. Така політика є суперечна з ідеями, що їх заступає американський народ і не виправдується жодними політичними інтересами США. Вона може позбавити Америку дуже важливого й найпевнішого союзника в боротьбі проти російсько-большевицького імперіялізму та не приєднує на протибольшевицькому фронті жодних нових сил, тим більше, що російські еміграційні імперіялісти готовляться не до боротьби з большевизмом, а до перебрання після нього влади й до боротьби з визвольними рухами не-російських народів.

Розреклямовування виступів російських еміграційних імперіялістів американською пропагандою, що формує публічну опінію, як виступів ніби то важливого протибольшевицького фактора й репрезентанта протибольшевицьких змагань усіх народів з-під большевицького ярма — може доводити хіба до баламучення самого американського народу та до зведення американської політики на манівці, якщо вона фікції враховуватиме за реальні фактори та ігноруватиме наявно існуючі й діючі протибольшевицькі сили. Як російські еміграційні політики, так і їх покровителі стараються заслонити перед американським громадянством правду про визвольні змагання України й інших народів блефом «Совєта Освобожденія Народов Россіі» та підсунути американській політиці орієнтацію на новий російський, буцім то протирежимний, імперіялізм. Супроти однодушно негативної постави всіх без вийнятку українських політичних чинників і цілої еміграції до цієї акції, її режисери й виконавці посунулися до таких нечувано неповажних засобів, що виставили кілька на швидку руку видуманих назв неіснуючих, буцім то українських, політичних організацій і партій та підставили під них імена кількандцяти винаймлених продажніх осіб, які стоять поза всяким українським життям. Це дає наглядний доказ, що маємо до діла з умисним політичним обманом, який може бути обчислений тільки на збаламучення необізнаної з справою широкої американської публіки, що у зв'язку з загострюванням конфлікту між СССР і Заходом, шукає орієнтації щодо політики США в цілому комплексі. Таке поступування виявляє крайне зневажливу легковажність, з якою відносні чинники ставляться однаково до українських визвольних змагань, до світової боротьби з большевизмом, до американської політики й до публічної опінії.

Всі українські політичні чинники й ціле українство на чужині, відстоюючи українську честь і цілі українських змагань за свою державну суверенність, дасть достойну відправу теперішнім затіям російського імперіялізму й переконає всіх, що з жодними російськими імперіялістами в нас не може бути спільної мови. Жодні спроби ділення ані двоєння на цей раз не врятують російського імперіялізму й йому не вдасться з американською допомогою поневолювати на майбутнє підбиті народи. В дальшому й американський народ не дасть себе заманювати хитрощами перефарбованих ворогів. Якщо якісь російські політики дійсно думають про боротьбу з большевизмом і про звільнення російського народу від прокляття імперіялістичних злочинств, большевицьких і всіх попередніх, якими переповнена російська історія, то повинні передусім здобутися на те, щоб виступати з неімперіялістичною програмою для самого російського народу, формувати нею неімперіялістичні російські сили й підняти їх справді на боротьбу з большевизмом. А Україною та іншими народами, що вже давно ведуть протибольшевицьку боротьбу за своє повне національне визволення, можуть не турбуватися і спокійно залишити їх без непрошеної опіки «старшого брата», придуманої Сталіном. Якщо серед росіян оформляться й піднімуться на справедливу боротьбу такі неімперіялістичні, протибольшевицькі сили, то вони легко знайдуть добросусідську мову з іншими народами. Але таких сил невидно.

З американського боку очікуємо, що поганий вплив жалюгідної загри деяких їхніх чинників, що підтримують російський імперіялізм, буде затертий серіозними політичними потягненнями, гідними історичних традицій й ідей Сполучених Штатів Америки як оборонця й захисника свободи й незалежности націй.

II.

Історичне змагання України з імперіялістичною — в новій формі — Росією продовжується вже третій десяток років — від окупації України большевиками по сьогодні — у формі революційної, боротьби з большевизмом. Цю боротьбу веде цілий народ, вона охоплює всі ділянки життя, а її осередком, ідейно-організаційним рушієм і головним виявом є збройно-політична боротьба й ціла діяльність організованої революційної сили. Сучасні визвольні змагання на всіх землях України творять одноцілий визвольно-революційний, націоналістичний фронт. Організатором і ідейно-політичним керманичем цілої сучасної збройно-політичної боротьби в Україні є Організація Українських Націоналістів, збройну силу визвольної революції творить Українська Повстанча Армія, а найвищим, керівним органом й репрезентантом воюючої за свою державну незалежність України є Українська Головна Визвольна Рада на Українських Землях.

Революційно-визвольна боротьба з московсько-большевицькою займанщиною й поневоленням України, що в найважчих умовинах безперервно ведеться в Україні, є тепер властивим фронтом боротьби української нації з Росією, а загарбницький імперіялізм російської нації на наших землях діє

в одній формі — як большевизм. Протибольшевицька боротьба вимагає зосередження в ній усіх сил українського народу, як у Батьківщині, так і на чужині. Оживлення за допомогою американських чинників агресивної акції другої форми російського імперіялізму, наступу російських еміграційних единонеділимців на визвольні змагання України й інших народів, покликає до життя другий фронт боротьби проти однієї й тієї самої Москви. Цей другий фронт мають держати українські самостійницькі сили на еміграції, ввиду того, що російські еміграційні імперіялісти діють тільки на чужині. Цьому фронтові треба приділювати стільки уваги й енергії, щоб відразу позбавити москалів всякої можливости мати успіхи з свого наступу на українські визвольні позиції чи із спроб роблення виломів в українському самостійницькому фронті. В українському громадянстві, а зокрема в українському політичному світі, закордоном немає місця для нікого, хто допускав би думку про будьяке порозуміння з москалями під час війни між Україною і Росією. Фактичний стан є такий, що всі москалі, всі російські сили при найбільшій внутрішній ворожнечі все були і є між собою однозгідні в імперіялістичних діях в ворожих починах супроти України. Цілий російський народ вів і продовжує вести війну проти України, підтримує імперіялістичні намагання її поневолити, причасний в тому поневоленні та її всебічному визискові. Не було й немає таких російських політичних сил, які б програмово й фактично протиставились загарбницькому імперіялізмові російської нації і позитивно ставились до самостійницьких змагань України. Заперечування, затемнювання, чи промовчування того стану може тільки демобілізувати внутрі український протимосковський фронт, дезорієнтувати чужинний світ, йти на користь московській диверсії серед українства й підпомагати маскування російських імперіялістичних затій у зміненому вигляді. Кожне намагання зовнішніх чинників якне будь зв'язувати Україну, з Росією, українську справу з будьякими московськими силами й акціями — мусить стрінути всюди й завжди цілком виразне й рішуче заперечення й спротив усіх українських сил, цілої української суспільности.

Закордонний фронт проти нового наступу російських еміграційних імперіялістів треба трактувати як другий відтинок загального протиросійського фронту, що доповнює головний, протибольшевицький фронт. Революційна боротьба в Україні дає єдина найтвердшу підставу для цілої закордонної самостійницької політики і найдогідніші позиції для зовнішньо-політичного відпору всім московським атакам і проросійським тенденціям. Тільки з позицій, спертих на сучасну визвольну боротьбу на українських землях і в ідейно-політичному єднанні з революційною силою, яка цю боротьбу організує й веде — можуть закордонні українські політичні чинники провадити правильну й успішну самостійницьку політику.

З прикрістю приходиться ствердити, що деякі українські політичні чинники на еміграції ще й далі не розуміють, або не доцінюють цього основного правила української самостійницької політики. Вони укладають і виявляють своє відношення до визвольно-революційної боротьби в Україні й її дієвої формації не відповідно до рації цілої самостійницької політики, але часто під впливом непогамованих групових і персональних бажань, противенств і ворогувань.

На ділі стрічається в пресі й у виступах різних угрупувань невідповідальні напади, оклевечування ОУН і цілого визвольного руху в Україні. Не бракує теж безкритичного повторювання й наслідування таких клевет і закидів, що їх вживають проти ОУН і її революційної боротьби якраз большевики й еміграційні московські імперіялісти. Таким чином деякі українські чинники й пресові органи, свідомо чи ні, зумисне чи силою факту, стають помічниками ворогів України в їхній боротьбі проти головної сили сучасних визвольних змагань. Таке поступування деяких груп, органів й осіб із українського національного табору приносить цілій українській визвольній справі більше шкоди, а москалям більше користи, ніж це могли б зробити запроданці й ворожі вислужники.

Зокрема шкідливих для зовнішньо-політичних позицій української визвольної справи такі політичні й пресові виступи, що є призначені для чужинного світа, а в яких фальшиво представляється або знецінюється сучасну збройно-політичну боротьбу в Україні, її ідейно-політичні позиції та її діючі сили. Хоч таке викривлювання випливає з внутрішньо-політичних, групових мотивів, однак, воно вдаряє в позиції цілої визвольної справи, бо сучасна боротьба, яку організує й головній части двигає ОУН, творить головну основу української визвольної політики.

Такий самий шкідливий наслідок мають різні намагання підфальшовувати стан визвольної боротьби в Україні, підставляючи замість діючих в ній ідей і сил, інші, неіснуючі, чи не діючі в сучасній дійсности на Україні. Такі намагання притемнюють правдиву боротьбу, а виставляючи фікції, замість діючих факторів, дають змогу легко здемаскувати неправду й тим підсилити суґероване чужинному світові переконання, що всі відомості про існування й боротьбу революційних сил ОУН й УПА в Україні це також пропаґандивна видумка чи перебільшення. Вслід за таким розчаровуванням і підриванням довір'я серед тих чужинців, що з зацікавленістю і прихильністю підходять до української справи, постає нехіть і підозріння, що утруднюють зовнішньо-політичну роботу.

Провід Закордонних Частин ОУН звертається до всіх українських політичних чинників, угрупувань і діячів на чужині з закликом взяти з'ясоване серіозно до уваги й не допускати до таких виступів і потягнень, що зроджуються з групових міжусобиць й суперництв, але своїми наслідками наносять поважні шкоди цілій визвольній справі. В цей час, коли всі українські політичні інституції, організації й угрупування одностайно протиставляться новому наступові другої форми московського імперіялізму й засуджують зрадницькі вислуги продажних прислужників московської диверсії — закликаємо всіх українських патріотів на чужині доложити всіх старань, щоб довести до дійсного й щільного зімкнення українського фронту та змагати, щоб цей самстійницький фронт не був тільки хвилевою, чисто зовнішньою маніфестацією. Закликаємо всіх не допустити більше до таких виступів, які, без огляду на мотиви, своїми наслідками ставлять їх спричинників нарівні з відсудженими від українства шкідниками з-під знаку т. зв. Ради УВР. Взиваємо всіх українських патріотів покласти край дискредитуванню перед українським і чужинним світом єдиної діючої в Україні революційно-визвольної боротьби, що її організує ОУН враз із братньою УПА під прапором УГВР; не підривати нападами з середини фронтової лінії сучасних змагань, що на ній концентруються атаки ворога усіх противників самостійности України, і не здобувати собі такими нападами сумнівної вартости політичного капіталу. Творення одностайного визвольного фронту й ведення успішної самостійницької політичної акції за кордоном можливе тільки в єднанні з боротьбою українського визвольно-революційного руху, і до цього закликаємо всіх, для кого воля України дорожча понад усе.

Організація Українських Націоналістів не бореться за владу для себе, тільки за визволення України, за Самостійну Соборну Українську Державу. Боротьбу, що її ОУН веде й організує, є справою

День Покровительки зброї

На Україні, як це всім відомо, найбільшою святістю є хліб, а найбільшим гріхом є зневага хліба. В українського хлібороба кришки із столу не змітаються на долівку, рештки хліба не викидаються де-будь.

Хліб випродукований працею рук стає святістю і то святістю найбільшою. Таке відношення до хліба породжує і відношення до землі. Хліб виростає з неї, з її лона. Земля Мати і його хлібороба і його поживи — хліба. Але земля родить хліб при його-хлібороба найактивнішій участі. Він є співтворцем власної «святости», він є продуктом того, що утримує життя, творцем того, без чого жити не можна і життя без того, в його переконаннях, взагалі не уявляється. От тут і лежить коріння української гордости із свого хліборобського походження, от тут є і коріння українського патріотизму, і героїзму, і войовничости, і великого волелюбства, і безмежної любови до землі. От тут лежить коріння і українського індивідуалізму, відношення до Бога, до Святих Його речей і до ієрархічного розподілу свят в його хліборобському календарі і уведення цих свят в певні традиційні — ним вироблені форми святкування.

Кожне свято, яке б ми не взяли під розгляд, має на Україні пов'язаність із землею, як з матірю і з працею без якої Мати-земля не може родити. Кожне свято на Україні огортається в серпанок, якоїсь своєрідної ритуальности і немає на Україні, бодай двох свят, які б святкувалися однаково і не відрізнялися б між собою змістами, що їх вкладає нарід, виходячи виключно від землі, від пори року, на яке припадає це свято і як ця пора року може вплинути на врожай, на його винагороду за його українця хліборобську працю.

От чому всі літні свята пов'язуються в українця турботами про дощ, про «вітри з оболоні» і моліннями про «тихі дощі обложні».

Із землею, як із символом матері, що «родить» в українця, пов'язується і його відношення до Матері Божої. Мати Божа, яка родила Сина Божого стає для українця «матірю» всього. Стає матірю його хліборобської праці, хліборобської землі, врожаю і стає заступницею за нього і за його правду і за його витворену ним святість — хліб.

В літні свята він молиться Матері Божій, щоб Вона охороняла Покровом своїм його ниви, його посіви від «дощів градобитних» від вітрів «суховійних». А в осени, коли збіжжя все в клунях, коли наслідки праці його, що родила земля під Покровом Матері Божої стали його хліборобською власністю, от тоді це багатство треба охоронити від розбоїв «орд степових — кочових», що як раз в усі часи сараною налітали на Україну, щоб пограбувати від хлібороба все те, що він виростив працею рук своїх, що стало для нього, і є запорукою життя його самого і життя дітей і нащадків.

От так і сталося ще в далекі часи нашої історії поєднання плуга і меча. Меч мусів охороняти працю рук хлібороба. А тому, що праця сама перебувала під Покровом Матері Божої, то й охорона її так само підпала під Її «Покров». Меч одержав благословіння Матері Божої, щоб захищати породжене матерею-землею. Ще в старі княжі часи на день Покрови 14. жовтня виїжджали княжі дружинники в степи до кордонів України, щоб закрити шлях грабіжникам, що налітали грабувати вирощений хліборобом урожай.

Запорозька Січ віддала себе під «Покров» Матері Божої і як святість, як Її благословляючу руку побудували запорожці на Січі Церкву Святої Покрови. День 14. жовтня (і ще за старим стилем) на Січі було найбільшим святом.

Цей день на Україні став днем Меча. Став днем оборони. Отже невипадково і сьогоднішні лицарі України — воїни УПА оголосили день 14. жовтня — днем Української Зброї. Бо й ця армія виникла з тих самих причин, що виникали і «меченосці княжих часів», що виходили в степ до кордонів України, щоб перетяти шлях диким наїзникам-грабіжникам, так само і запорожці на Січі-Матері стали колись заборолом проти грабіжників татар і так само сучасні лицарі взяли в руки «мечі», щоб стати на захист того ж самого хлібороба, що плугом добуває свою «святість» хліб, але від нього забирають цю «святість» сучасні орди московських дикунів. Так в Україні Свято Покрови, стає святом Її правди, святом благословіння Її зброї, Її меча. Цей день лишиться своїм змістом і в майбутній Українській Державі, як день повсякчасної готовности України стати на захист хлібороба і його «матері» української землі.

цілої української нації, а не справою партії, якою ОУН не була ніколи й не думає нею бути. ОУН не відмовляє нікому, жодним українським чинникам ані обов'язку, ані права брати активну участь у сучасній визвольній боротьбі. Але такої участи не можна заступати самим прагненням, а тимменше неправдивими твердженнями, бо визвольне змагання повсякчасно окупляється кров'ю й великими жертвами й тільки через те воно незламне, встоїться і переможе.

Українські політичні установи, організації й угруповання можуть вести закордоном правильну самостійницьку політичну працю теж і тоді, коли їхня сучасна діяльність — через відносини на Україні — обмежується лише на закордонні терени. Вони можуть і повинні свою корисну самостійницьку роботу спирати на тому фундаменті, яким є сучасна революційна боротьба в Україні для цілої визвольної справи й для всього самостійного українського життя за кордоном. Для цього треба тільки правдиво патріотичного, позитивного відношення до того вкладу, який вносить ОУН у визвольну справу своєю активною боротьбою й непохитною самостійницькою політикою в кожних умовинах. Таке єднання з революційно-визвольним рухом не означає в жодній мірі, що політичні течії мали б затрачувати свої окремі концепції, ідейно-програмові позиції та політичні аспірації. Навпаки, це єднання дає змогу зберігати й плекати їх, не протиставляючи їх всеукраїнським, визвольницьким вартостям боротьби ОУН та внести їх у дальший український політичний розвиток зі знам'ям позитивного, а не розстроюючого чинника з найважчого періоду визвольних змагань.

ОУН закликає всіх українських патріотів, всіх українців доброї волі причинитися ділом, своєю поставою і впливом до створення також за кордоном одностайного, зімкненого, самостійницького фронту визвольної акції, який цементуватиме одна найвища воля здобути Українську Самостійну Соборну Державу, фронту, в якому кожний стоятиме на такому місці, на якому він найкраще зможе служити справі визволення. Спільне зусилля і спільна боротьба всіх сил, менших і більших, але в одній лаві, «в один гуж» принесе один успіх, що буде успіхом — перемогою цілої нації.

Провід Закордонних Частин Організації Українських Націоналістів

Жовтень, 1951.

Поширюйте журнал „Сурма"

П. Полтава

КОНЦЕПЦІЯ САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНИ І ОСНОВНА ТЕНДЕНЦІЯ ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СВІТУ

(Продовження)

На позиції найреакційнішого імперіялізму стали російські большевики.

Зараз після захоплення влади вони приступили до придушування національно-визвольницьких рухів поневолених царською Росією народів. Зламавши спротив цих народів, знищивши їхні національні держави, большевики приступили до одвертої реставрації царської імперії і утворили т. зв. СССР. В СССР усі неросійські народи терплять жорстокий політичний та культурний гніт та піддаються нечуваній економічній експлуатації. Потоптання большевиками принципу самовизначення народів, нечуване гноблення і експлуатація викликують спротив з боку поневолених народів. В випадку українського народу цей спротив приняв сьогодні форми повстанської підпільної боротьби. Ідея повалення большевицької тюрми народів, шляхом революційної боротьби, ідея перебудови СССР на принципі самовизначення народів здобуває собі щораз більше визнавців. Сьогодні большевики не можуть упоратися з національно-визвольною боротьбою українського і деяких інших поневолених народів. Коли на шлях цієї боротьби стануть усі поневолені народи СССР — цей момент прийде як неминучий результат усієї большевицької політики — большевицькій тюрмі народів прийде кінець.

Із сказаного нами дотепер, виразно видно, **що ідея нації займає домінуюче становище серед усіх інших факторів, що впливають на хід історії. Вона є найбільша сила історичного процесу, в зударі з якою капітулюють усі інші сили, скеровані проти неї. Вона через те визначає і основно-розвиткову тенденцію історичного процесу.**

Нашу тезу про те, що ідея нації займає сьогодні домінуюче становище в житті народів, ми спробуємо підтвердити ще деякими фактами.

Візьмім, наприклад, кризові моменти історії деяких окремих народів. Такими моментами були для Франції в обговорюваному нами історичному процесі облога Парижу 1870 р. німцями, для Польщі — рік 1920, для Англії — роки 1940-41, для українського народу — роки нової большевицької окупації 1944 р.

В 1870 р. німці окружили Париж. Кілька французьких армій було вже розбито. Франція, національна незалежність французького народу, були в смертельній небезпеці. Національна гордість французів була глибоко вражена. Не зважаючи на незадоволення з історичного режиму, паризький пролетаріят в патріотичному пориві масово вступає до національної ґвардії і заявляє про свою готовість боронити столицю до кінця. Національна ґвардія в дуже короткому часі осягнула імпозантне число: 300.000 чоловік. Всяку вістку про капітуляцію будь-якої армії, про переговори з німцями, про те, що уряд готовий віддати їм якунебудь твердиню чи шматок території — маси паризького пролетаріяту принимали з найбільшим невдоволенням. Революція в Парижі, відома в історії під назвою „паризької комуни", була в поважній мірі результатом вираженої національної гордости французького пролетаріяту; він не хотів підпорядкуватися урядові, який підписав з німцями ганебний акт капітуляції.

У 1920 р. большевицькі армії досягли Варшави, — столиці тільки-що повсталої польської держави. В патріотичному піднесенні, усвідомлюючи загрозу національній волі, голоситься на фронт все, що лише здібне носити зброю. І лише головне, це патріотичне піднесення і єдність усіх суспільних кляс польського народу врятували від упадку молоду польську державу в 1920 р.

В 1940-41 рр., по упадку Франції, Англія в боротьбі з гітлерівською Німеччиною лишилася сама-на-сам. Німецька авіяція безперервно бомбардувала Лондон і всі промислові осередки. Тривала морська блькада. Говорилося про можливість німецької інвазії на британські острови. Треба було, щоб, не зважаючи на повітряні нальоти, максимально працювала промисловість. Треба було пристосувати Лондон до умов повітряної війни. Все це можна було б перевести лише спираючись на глибоке зрозуміння небезпеки, яка загрожувала Англії, якнайширшими масами англійського народу. Все це можна було зреалізувати при наявності відповідного патріотизму у англійців. Такий патріотизм вони в той час виявили. В наслідку цього в остаточному разі таки Англія виграла війну.

Перед українським народом у 1944 р., з моментом нової окупації України большевиками, стануло питання: або добровільно скоритися окупантові і через це віддати йому на поталу всі завоювання українського самостійницького руху, поховати добровільно ідею Самостійної України, або всіми силами і до останнього чоловіка боронити-себе, боронити справу Самостійної України, боронити національно-визвольний рух. Не зважаючи на те, що український народ того часу скривавився у повстанській боротьбі проти гітлерівських окупантів, він вибрав цей другий шлях: він вирішив далі боронити справу Самостійної України, вирішив далі боронити завоювання українського самостійницького руху, вирішив радше згинути в обороні своєї чести, як стати рабом большевицької Москви. Український народ вибрав цей другий шлях, добре здаючи собі справу з того, що цей шлях —це шлях надзвичайно важкої боротьби, що це шлях, який вимагатиме великих жертв. І не зважаючи на таку перспективу, десятки тисяч найкращих українців пішли в УПА, пішли в підпілля. Коли йшлося про справу Самостійної України, про честь українського народу, смерть не була страшна. Фанатична вірність ідеї національної незалежности дозволяє українському народові ось уже кілька років проводити найважчу боротьбу проти большевицької Москви. Український революційний рух нараховує сьогодні тисячі таких героїв, які застрілилися останньою кулею, або розірвалися останньою гранатою, щоб лише не попасти в руки большевиків, щоб лише загинути вільними.

Чи ж ці всі факти не досить переконують у тому, що найвищою ідеєю народів, тобто ідеєю, за яку готові вмирати мільйони — є сьогодні передусім ідея нації? Тоді, коли загрожена національна незалежність якогонебудь народу, коли загрожене життя усього народу, замовкають усі внутрішні справи, зникають усі внутрішні непорозуміння і весь народ об'єднується в однім великім зусиллі: боронити загроженої національної волі, боронити загроженого життя нації. **Нація, національна незалежність — це безумовно найвищі сьогодні, як і завжди до сьогодні, вартості всього людства. Воно їх беззастережно визнає і готове за них вмирати.**

Щоб краще зорієнтуватися, в якому напрямі розвивається історія впродовж останнього півтора сторіччя, ми прослідкуємо, **як розвивалися і розвиваються основні протиріччя сучасного світу.**

Вже в останній чверті 19. ст. з'ясувалося, що основним і найбільш небезпечними протиріччями пануючої суспільно-політичної системи є: **а) протиріччя між буржуазією а пролетаріятом, або, ширше беручи справу, між капіталом та інтересами працюючих мас, які становили переважну більшість народу: б) протиріччя між поневоленими і пануючими націями; в) протиріччя між великими конкуруючими матеріялістичними країнами** (Протиріччя між демократичними прагненнями народів і пануючою февдально-абсолютистичною системою, яке існувало ще на початку 19 ст. і було причиною багатьох революцій у перших трьох чвертях цього сторіччя в Европі під кінець 19 ст., коли не брати до уваги Росії, зникло. Зникла в той час боротьба буржуазії окремих країн за захоплення вільних кольоніяльних територій тому, що таких територій на початку 20 ст. вже не було).

Для самої ідеї нації **найбільше небезпечним було протиріччя між капіталістичною системою і працюючими масами.** Вона могла довести до неґації ідеї нації, киненими у відчай працюючими масами. Така небезпека, зокрема існувала в зв'язку з тим, що майже всюди буржуазія зуміла вже до того часу зробити національну державну організацію знаряддям своєї клясової політики, скерованої саме проти працюючих мас власного народу. Війна, яка завжди вимагає максимального напруження усіх сил народу, могла бути вигідним моментом для клясових порахунків.

Так одначе не сталося.

Почавши від кінця 19 ст. клясові протиріччя між працюючими і капіталістами почали маліти. Конкретним виявленням того в період першої світової війни була, згадувана вже нами, підтримка соціялістичними партіями урядів своїх країн у їхній воєнній політиці. В період між двома світовими війнами це зменшення протиріч проявилося, як ми вже про це згадували, в переході соціялістів від революційної боротьби, до боротьби за мирні реформи. Майже не помічаємо клясової боротьби також під час другої світової війни.

Яка причина того, що в порівнянні з міжклясовими відносинами в половині 19 ст., почавши від кінця того сторіччя, клясові антагонізми почали маліти?

Першою причиною цього явища було, безумовно, покращання економічного становища робітничої кляси. Різні економісти це покращання пояснюють у різний спосіб. Економісти капіталістичних країн пояснюють його т. зв. демократизацією капіталу, яка, нібито, відбувається у наслідку творення акційних спілок, підвищування зарплати, загальним цивілізаційним прогресом тощо. Большевики пояснюють той факт допущення буржуазією робітничої кляси до участи в поділі кольоніяльного грабежу та хвилевим економічним підйомом, що його пережив світ в останніх роках 19 ст. В кожному разі майже ніхто з економістів не заперечує того, що почавши від кінця 19 ст. економічне становище робітничої кляси стало фактично кращати.

Другою причиною того, що в останній час змінилися міжклясові протиріччя є ці поступки робітничій клясі з боку буржуазії, на які вона змушена була піти під натиском робітничих мас. За такі поступки пролетаріятові з боку буржуазії треба вважати передусім т. зв. соціяльне законодатство, яке, розвинувшись спочатку в Німеччині і прийнялося потім в усіх майже країнах. За такі поступки треба вважати також ті заходи суспільної контролі, які застосовували в себе гітлерівці і фашисти. Ці заходи в деякій мірі брали в оборону інтереси робітників. (В цьому місці ми абстрагуємо від того, що єдиною метою цих заходів з боку гітлерівців і фашистів було з'єднати робітників для своїх протинародніх імперіялістичних плянів).

Для нас важливо відмітити, що **впарі з тим, як маліли антаґонізми між працюючими і капіталістами, міцніло становище ідеї нації; ріс партіотизм, зміцнювалася національна солідарність, росло зрозуміння загальнонаціональних інтересів.** Щоб підтвердити цю нашу тезу, ми ще раз укажемо в цьому місці на факт переходу соціялістичних робітничих партій з позиції соціялістичної революції на позиції оборони батьківщини в період першої світової війни. Ми вкажемо також на ту завзяту партизанську і підпільну боротьбу, що її вели, як учасники т. зв. рухів опору, робітники Франції, Бельґії, Англії, Голляндії, Польщі. Вони йшли пліч-о-пліч з інтеліґенцією, селянством, представниками заможніх кляс і всі разом гинули в обороні національної волі. Основні мотиви цієї боротьби були, безумовно, високий патріотизм, зрозуміння загально-національних інтересів, висока національна свідомість. Партизанська боротьба вимагає, щоб у її учасників ці вартості були розвинуті у найвищому степені, як в учасників будь-якої іншої боротьби. І в робітників — учасників т. зв. рухів опору, ці вартості були розвинуті дуже високо.

Ми вкажемо на той факт, що ні в період другої світової війни, ні після неї, ніде не дійшло до революції на соціяльному ґрунті; а такі виступи мали місце, наприклад, ще після першої світової війни. 1918 р. після програної війни, соціялістична революція у Німеччині, Угорщині, у 1917 р. в Росії. Навіть комуністи, які впродовж 25-ти років, в період між двома світовими війнами, працювали над підготовкою комуністичних революцій, мусять сьогодні, не зважаючи на вигідну для себе обстановку, (розхитання народнього господарства в окремих країнах у наслідку війни, післявоєнна нужда, неустабілізованість політичних відносин), приміняти тактику парляментської боротьби і наголошувати в своїй пропаґанді національний момент. Таку тактику вони примінюють тому, передусім, що ідея соціялістичної революції для сьогоднішнього робітництва менше сприятлива, як це було в період першої світової війни. Місце клясового недовір'я займає сьогодні національна солідарність. Зріст патріотизму, національної свідомости, національної солідарности в усіх суспільних клясах, і зокрема в робітничій клясі — найбільш маркантне явище нашого часу. І воно не випадково виступає одночасно з явищем покращання економічного становища робітничої кляси. **Між цими двома явищами існує тісний взаємозв'язок: зменшування клясових антаґонізмів зміцнює становище ідеї нації.**

Коли ми говоримо про зменшення клясових антаґонізмів в останній час, то цим цілком не збираємось твердити, що клясові антаґонізми сьогодні вже не існують взагалі. Клясові антаґонізми сьогодні існують далі. Вони ще доволі великі. Сьогодні клясові антаґонізми змаліли в порівнянні з тим станом, який існував в 60-70 роках 19 ст. і водночас вони ще далеко не зліквідовані взагалі. Зменшення клясових антаґонізмів, знищення експлуатації людини людиною, праці капіталом — це найбільш актуальні питання, які стоять перед сучасним людством і чекають свого позитивного розв'язання. На шляху до їх розв'язання, окремі народи роблять лише перші кроки. В цьому місці нам йдеться лише про відмічення того, що вже деяке лише зменшення клясових антаґонізмів, яке наступило в наслідку часткового покращання економічного і політичного становища робітничої кляси, спричинилося до зміцнення становища ідеї нації. Повна ліквідація клясових антаґонізмів, знищення самої основи існування антаґоністичних кляс причиняється до ще більшого зміцнення єдности окремих національних спільнот, до ще більшого піднесення національної свідомости народів.

(Далі буде)

Війна і наші маршрути

Міжнародне положення щораз виразніше розвивається під знаменником всебічних приготувань до не минучої тотальної розправи між большевизмом і його противниками. Досить виразно зарисовуються політичні концепції війни обидвох бльоків та їх відношення до тих сил і питань, що діють в полі майбутньої великої воєнної розгри. Політика й мілітарні готування західніх великодержав увійшли вже в таку стадію, що з'ясування їхнього засадничого відношення до українських визвольних змагань не можна довше трактувати як передчасне, політично ще не актуальне. Ми самі себе обманювали б, думаючи, що в цьому питанні щойно прийде відповідь з боку західніх держав і пасивно на неї ждали. Українська самостійницька політика закордоном мусить розцінювати ситуацію реально, так, як вона в дійсності виглядає та відповідно розпляновувати українську закордонну акцію.

Рік тому ми з'ясовували на сторінках ««Сурми» розвиткові тенденції в політиці західніх держав, зокрема Америки, в аспекті III. світової війни. Ми вказували на некорисний для України та шкідливий для цілого протибольшевицького фронту підхід Заходу до питання російського імперіялізму і поневолених Москвою народів. Тепер приходиться ствердити, що американська політика, ангажуючись т. зв «приватним капіталом», іде по лінії тих тенденцій що-раз виразніше і стрічаємо все більше фактів ставлення на перефарбований російський імперіялізм. В парі з тим розвитком все сильніше увидатнюється знехотовування справи визволення від Москви України й інших народів, наших визвольних цілей і змагань. Насуваються щораз конкретніші намагання трактувати українську справу як об'єкт та впрягати українські сили в чужу машину, що хоч наставлена проти большевизму, але не проти цілого російського імперіялізму, а до визвольних змагань України й інших народів ставиться байдуже. Ці намагання можуть бути щоразто ширші і сильніші. Будуть дальше намагатися притягати українські політичні чинники закордоном до очолюваних москалями еміграційних «визвольних» комітетів, що мають символізувати нерозривність народів з Росією. При безуспішності вживатимуть методів, які застосовували гітлерівці, організуючи власовщину: приєднування поодиноких людей і виставлювання їх як репрезентантів. Українських науковців, письменників, журналістів будуть різними способами ангажувати індивідуально до опрацьовування матеріялів потрібних для ведення війни, для воєнної пропаганди та підготови плянів на час заняття теренів. Будуть собі підшукувати й ангажувати всяких «дольмечерів», розвідчиків довірених і т. п. А найширший засяг матиме загальне набирання українського рекрута.

Це все вже було, в останній війні. Існує реальна небезпека, що західні держави, зокрема США можуть у дечому йти слідами гітлерівської Німеччини в політиці супроти України. Різниця буде передусім у мотивах. Гітлер хотів зробити з України свою кольонію й тому поставився негативно до справи української самостійности, а США готові так само іґнорузати наші самостійницькі змагання в користь російського імперіялізму, сподіваючись таким чином приєднати на свій бік імперіялістичні настрої російського народу і мати нову російську імперію за доброго партнера в політичних й економічних взаєминах. Для нас неприємливі однаково і мотиви і такі тенденції в американській політиці, як і їх наслідки для української визвольної справи.

Якщо в політиці США та інших західніх держав взяло верх неприязне відношення до державної самостійности України, чи однозначне з ним пляново іґнорування її, то це в перспективі війни між Заходом а СССР не тільки дуже ускладнювало б й утруднювало б українську самостійницьку акцію в тих державах, але й ставило б в дуже трудне положення кожного українця на еміграції. Воно може мати різну натугу й різні вияви. Відповідно до того українські самостійницькі політичні чинники та їх акція на деяких закордонних теренах можуть стрічатися з неприязним іґноруванням, або навіть з пляновим натиском і труднощами. Все ж таки не приходиться рахуватись з якимись крайними переслідуваннями, бо не може бути об'єктивних суперечностей між рацією й інтересами воєнної політики західніх держав а самостійницькими змаганнями України. Помилкова ставка США на проросійську концепцію в обличчі війни з Росією не може доводити аж до ворожнечі супроти природних союзників — найбільших ворогів тої ж Росії.

Але кожна одиниця може знайтись в дуже трудному становищі на практиці, коли національний обов'язок наказує їй прямувати в лави української визвольної революції, якій війна дає нагоду широко розгорнутись і звести вирішні бої, а з другого боку закони чужої землі примушують її йти до чужого війська і боротись вправді проти національного ворога, але не за рідну справу. Таке положення вже тепер подекуди дається відчути, а в дальшому розвитку воно може статися найгострішим. Воно безпосередньо буде заторкувати найширший загал еміграції.

Таким чином питання однозгідности чи розбіжности між рацією українських визвольних змагань а політикою західніх держав під час війни з СССР однаково важливе й пекуче з погляду цілости української самостійницької політики, як теж відносно української закордонної акції та постави кожної одиниці на еміграції. Тому ці питання мусять бути повністю висвітлені, все українство закордоном мусить знайти однострайну поставу і всі політичні чинники, вся еміграція мусить розгорнути зусильну акцію, щоб запобігти такому розвиткові, який шкідливий і для української визвольної справи і для цілого протибольшевицького фронту в тому й для самих західніх держав.

Наші позиції, які повинні визначувати поставу й поступування всіх українців на чужині, унапрямлювати всю закордонну акцію, та які треба послідовно доводити до відома і роз'яснювати чужому світові — наступні:

Визвольна боротьба українського народу проти большевизму та кожного московського імперіялізму є дуже великим вкладом в справу переборення цього ворога цілого волелюбного світу. Війна між СССР і західніми державами створить можливості для повного розгорнення цієї боротьби в збройне повстання цілого народу.

Національна революція — це єдина можлива й успішна форма, в якій український народ може продовжувати свої визвольні змагання. Про таку форму рішають обставини окупації України військовими та поліційними силами большевицької Росії. Методи революційної боротьби, організованої й кермованої підпіллям, єдині дають змогу залучувати до неї сили нації під ворожою окупацією. Основна засада революційної стратегії — вдаряти у ворожу систему з середини, розсаджувати її, знищуючи її центральні, невральгічні складники, керівний апарат та віддані їй комуністичні елементи, відривати від неї та направляти проти неї сили народу,

які вона опановує й ними послуговується.

В умовинах великої війни, яка примусить большевицьку систему напружити й зосередити всі сили проти зовнішнього ворога, визвольна революція зокрема при сприятливому відношенні противників СССР матиме шанси повести боротьбу з найбільшою напругою і в найширших розмірах, так, щоб допровадити до заломання ворога. Революційна дія має розгортатись однаково в запіллі як і в армії, з метою спрямувати всю зброю проти носіїв і захистників большевицького режиму. Загальне збройне повстання, знищення большевизму й побудова на місці СССР національних держав з народоправним ладом — це завершення революційної боротьби.

Українська національна революція не має обмежувати свойого діяння до української національної території, розгортати його скрізь, де перебувають українці, по всьому СССР Її завданням є теж давати поштовх, приклад, а подекуди ініціятиву для розгорнення такої ж визвольної боротьби інших народів, та утворювати один фронт визвольної революційної боротьби в цілому СССР і сателітних країнах.

Для переборення російського імперіялізму і, для знищення большевизму дуже важним буде дійове згармонізування стратегії війни держав, що воюватимуть з СССР і визвольних революційних дій народів поневолених Москвою. Координація і взаємодопомога запевнить обидвом сторонам найбільшу успішність і перемогу меншими жертвами. Для того конечне, щоб блюк воюючих з СССР держав і революційний фронт поневолених народів вважали себе взаємно за союзників проти СССР, проти большевицької тиранії й агресивного імперіялізму та допомагали собі й обидва фронти трактували як одноцільну боротьбу, що рішає про долю всіх. Основною передумовою цього є те, щоб держави — противники СССР визнали й підтримували визвольні цілі поневолених народів, не мали супроти тих народів, їх територій й життєвих інтересів жадних противних плянів та дали їм відповідну допомогу в їх боротьбі. Зате революційно-повстанчі сили народів з-під большевицького режиму своїми діями будуть знутра нищити силу й боєздатність большевицької воєнної машини та проводити такі акції, що причиняються до скорочення війни і зменшення кровопролиття на фронтах.

Дуже важне значення для визвольної боротьби України й інших народів матиме залучення всіх тих національних сил, що знайшлись на еміграції. При відповідному прихильному відношенні західніх держав можна всі ці сили зорганізувати, підготовити й спрямувати до революційної, повстанчої боротьби чи зв'язаних з нею визвольницьких завдань в такий спосіб, що вони в великій мірі підсилять боротьбу революційних кадрів зорганізованих на рідних землях Особливе значення закордонних кадрів для цілої визвольної боротьби полягає в тому, що вони знаходяться поза засягом ворога, що їх можна свобідно організувати, вишколювати в такий спосіб, який неможливий в умовинах підпілля. Дальше — що вони є в положенні запасних резерв, які можуть бути направлені до дії в такий час і туди, як це буде найдоцільніше в пляні розгортання боротьби, відповідно до їх спеціяльностей і до розвитку ситуації в Україні.

Краєва визвольна боротьба буде дуже потребувати добре подготованих, зорганізованих, вишколених і технічно вивінуваних кадрів з закордону в різних ділянках. Потрібні будуть військові одиниці, зокрема добре підготовані штабові сили, старшини й підстаршини, фахівці в різних спеціяльних військових галузях і родах зброї, санітарні, технічні сили, політичні провідники-організатори, пропаґандисти, а дальше фахові сили з різних ділянок державного й господарського життя, які підсилять краєві кадри. Усі сили закордоном повинні бути охоплені, зорганізовані і вжиті для визвольних змагань в Україні в такий спосіб і час, як це буде можливе і потрібне. На чужині проходить організаційна й підготовча робота, як рівнож уживання відповідних сил до таких акцій, які по своїй природі можуть бути ведені закордоном, чи з-за кордону до краю.

Мобілізація, підготова й ужиття усіх сил на еміґрації у назріваючій війні мусить відбуватися в пляні єдиної реальної визвольної концепції — концепції української національної революції в спільному фронті з іншими народами. Єдиним шляхом до визволення і відбудови УССД є збройно-революційна боротьба цілого українського народу, тому в ній мусить концентруватися вся визвольницька акція і всі сили, в тому числі й ті, що перебувають й організуються на еміґрації. Це зокрема важне для організування військових формацій за кордоном, призначенням яких має бути мобілізація й підготова українських вояків до участи в революційно-повстанчій боротьбі. Основним завданням таких формацій, стати частиною Української Повстанчої Армії і долучитися до її боротьби, а не воювати на далеких від України фронтах з перспективою прибути на українські землі щойно з пересуненням туди воєнного фронту, зглядно після перемоги над большевиками. Під час війни будуть можливі способи перекинути відповідно підготовані відділи позад ворожого фронту, на українські терени, де бореться ОУН й УПА. Розвиток революційно-повстанчої боротьби в Україні рішатиме про конкретні пляни перекидання. Доручування українським військовим частинам інших воєнних завдань могло би бути доцільним тільки тоді, коли б це було корисне для плянів визвольної боротьби, для виконання українськими частинами їх основного призначення.

Передумовою належного поставлення справи мобілізації й ужиття українських військових сил за кордоном є союзницьке відношення між українським самостійницьким фронтом і блюком держав, що воюють з СССР. Для нас є бездискусійною вимога, що українські вояки мають творити окрему українську військову формацію, під українським прапором, та під українським політичним і військовим проводом. Рішення щодо призначування завдань українським частинам мусіли б випливати з координації між українською революційно-повстанчою боротьбою та стратегічними плянами союзних держав.

Мобілізація всіх українських сил закордоном за тим пляном допомоги визвольній боротьбі в Україні найдоцільніша не тільки для української визвольної справи, але так само і в інтересі цілої війни проти СССР і тих усіх держав, що її провадитимуть. Найважнішим є те, щоб протибольшевицька війна західніх держав і революційно-повстанча боротьба України й інших народів ішли в одному пляні, скоординовано. В парі з відповідними політичними деклярациями позитивна постава тих держав до такого пляну і допомога в його реалізації створить підставу для спільної боротьби. Держави, противники СССР, таким чином найкраще запевнять собі союзництво цілого революційного протибольшевицького фронту і його співдію. Всі українські сили змобілізовані за цим пляном будуть боротися проти спільного ворога з багато більшим завзяттям і з кращим ефектом, коли будуть активні безпосередньо в свойому національно-визвольному фронті, ніж тоді, як би їх заставляти боротися в чужому війську.

Рішуче відкидаємо інтервенційно-леґіонову концепцію, що сама війна західніх держав проти СССР принесе визволення України, а українська участь в ній мала б виявлятись в творенні військових формацій, які воювали б на фронтах враз з іншими арміями і з ними прийшли би в Україну. За такою концепцією участь в боротьбі могла би брати тільки не-

Тяглість московської імперіяльної політики

(Стаття друга)

Царювання Петра Першого закінчилося, як пишуть самі московські історики, значно раніше ніж цього можна було сподіватися. Причиною його ранньої смерти був сам Петро, який, (як пишуть ті ж історики) «страждав на неутриманість від піятики і на ненаситливість жінками».

Ці якости «царствующого» були відомі московському народові ще за життя Петра, а тому і всі його реформи уважалися народом в ті часи не за реформи, що йдуть від розуму і серця, а за божевілля, що було наслідком «поганої хвороби». «Поганою хворобою» пояснювалася і жорстокість монарха, яка нічим і ні в чому не уступала жорстокості Івана Четвертого — Грозного. Але у рабській психіці московського народу лежить властивість взагалі відшукувати якихось причин, що виправдували б те чи інше божевілля свого царствующого монарха. Жорстокість Грозного московські історики виправдовують тим, що «Цар Іван Васильович» загубив свою улюблену жінку Анастасію із дому Романових, що після її смерти, як пише історик його сучасности «ніби страшна буря скаламутила спокій його доброго серця», а тому цей від природи «добряга» став символом жорстокости. В цей спосіб московська історична «наука» виправдує жорстокість Грозного; жорстокість Петра виправдує вона — хоробою під час його царювання, а після смерти в цій жорстокості, ця ж сама історична «наука» намагається убачити головну діючу силу в реформах, що ними цей монарх «ощасливив» московське царство. Одним словом — не було б «царської поганої «хороби» — не було б всього того, що зробив Петро. А те що катував Петро і сам власноручно здіймав голови і полосував дубинами простий нарід і навіть генералів, віддавав денно по 2 000 люда на страту (в 1698 році, коли Петро ще не мав «поганої хороби», маючи від роду всього 26 літ, незадовольнився мордуванням «стрельцов», що їх перевів князь Ромодановський, щоб заспокоїти незадоволених, а перевів слідство сам і замордував ще 2 000), то все виправдовувалося, як і виправдовується сучасними московськими істориками, як доказ його царської величі, як доказ його непомильности і любови до Росії і її народу, як доказ того, що він цар був один непомильний і великий, а увесь московський нарід того часу — був просто тупим бидлом, яке й могло щось робити тільки за допомогою дубини в руках його царської величости. Невипадково для виправдання сили діяння дубини в царських руках один із найобдарованіших співробітників Петра Неплюєв, писав у своїх записках вже в часах Катерини 2-гої: «Петро повернувся якось з Сенату, дивлячись на пестливість своєї собачки «Лізети» говорив:« Коли б мене так само слухалися і уперті люди, як слухається мене «Лізета», я не пестив би їх дубиною, собачка вирозуміліша від них, слухається без биття».

Чи був такий факт з Петром, чи його видумав Неплюєв — немає великого значення. Ми звертаємо увагу на це неплюєвське твердження лише тому, щоб стверднти одну незаперечну істину, що

значна частина національних сил, ті, що вже є закордоном, або яким під час війни вдалось би проді статись на бік противників СССР. Вся решта, основна частина народу під ворожою окупацією, мала б пасивно ждати на визволення. Революційна концепція розрахована саме на активну боротьбу цілого народу.

Рівнож мусимо відкинути думку про комбінацію двох концепцій: що на рідних землях треба вести революційно-повстанчу боротьбу, а ті, що є закордоном, і що зможуть перейти на сторону альянтів — повинні творити легіон і воювати в складі альянтських армій. Таке роздвоєння доводило б до послаблення революційно-повстанчої боротьби, а значення легіону на фронті було б непропорційно менше ніж користь з участи тих самих сил у повстанчій боротьбі. Воно діяло б демобілізуюче на підсовєтські маси, відтягало б частину уваги сил від труднішого для визволення широкого революційного фронту. Необхідно зосередити цілу енергію і всі сили нації в національній революції, яка найпевніше принесе волю, бо тільки через неї можна опанувати українську територію і встановити українську владу самими українськими силами.

Організація військових формацій закордоном з наставленням їх на повстанчі дії цілком не обмежує ані їхньої скількости ані якости (напр., до частин легкої зброї). Повстанча боротьба не зводиться тільки до дій менших партизанських груп. Вона так тільки розпочинається. Але метою її є розширитися у всенародне повстання, в якому повстанчі відділи мають перетворитись у великі військові одиниці, а замість повстанчих операцій можуть створитись звичайні воєнні фронти. В такому розвиткові поважну ролю повинні відограти військові частини, зорганізовані й підготовані закордоном. Це мусіло б бути належно узгляднене в їх організації, вишколюванні й випосаженні, щоб вони були підготовані і до дій на засадах регулярної армії і до партизансько-повстанчої боротьби.

Всякі пляни трактувати українців закордоном як таку людську силу, що має бути залучена до чужих військ мусимо розцінювати негативно, тому, що це суперечне з потребами українських визвольних змагань і так само з рацією війни проти СССР.

Такі позиції повинні уодностайнити поставу цілого українства закордоном. Всі українські політичні чинники, всі загальногромадські установи та цілий загал еміґрації повинен не тільки одностайно заступати їх, але й докладати всіх зусиль, щоб це українське становище було належно зрозуміле і вірно оцінюване керівними політичними чинниками і публічною опінією західніх держав.

Ми впевнені в тому, що таке становище відповідає однокаво рації змагань за державну незалежність України, як і справі світової боротьби з агресивним московсько-большевицьким імперіялізмом. Ця впевненість наказує нам твердо і послідовно відстоювати ці позиції. Рівнож сподіємось, що в міру того, західні народи відчують тягар війни з Росією, назріє й краще зрозуміння наших позицій. Бо об'єктивно існує одна рація найуспішнішого переборення спільного ворога найменшими жертвами, а для того треба найдоцільнішого використання всіх сил і всіх можливостей бити його з усіх боків.

Мусимо доложити всіх старань, щоби заздалегідь усунути всі розбіжності і хибні розуміння справи, щоб вони в практиці не спричиняли таких перебоїв і неузгіднень, які можуть бути шкідливі для нас і для цілого проти-

в московському царстві, вже з найдавніших часів «дубині» відводилося одне із найпочесніших місць в керуванні державою. І зовсім неважно чи ця «дубина» в руках Івана Четвертого, чи Петра Першого, чи Катерини 2-ої, чи Йосипа 1-го, а також неважно і те чи ця «дубина» є звичайним кием, чи вона є спіцрутеном, чи є вона машиновим крісом. Головне те, що вона була і є підставою влади, була і є найголовнішою діючою силою в розвитку спочатку Московського Царства, а потім — Російської Імперії, а сьогодні СССР. За допомогою «дубини» уводилися цивілізаційні надбання, за її ж допомогою йшли московські армії на завоювання чужих теренів, за її найдіяльнішою участю утихомирювалися «бунти» непокірних завойованих і її силою трималась, як і тримається кожна влада на теренах цієї «дубинячої» Імперії. Може тому найулюбленішою піснею московського народу є пісня «Ех, дубінушка, ухнем! Ех, зельоная, сама пайдьот. Падьорнем, падьорнем, да ухнем».

«Дубина» стала символом влади, а влада, в розумінні москаля, стала символом дубини. От чому у московському розумінні влада скупчувалася в «жезлі правленія». Взяти в руки «жезл правленія» значить взяти в руки кий, яким треба бити підданих. Той хто тримає цей «жезл правленія», той є вершителем судеб всіх живущих під його владою, стає земним богом, а «живущі» стають бидлом, стають рабом, без власної думки, без власної волі і, навіть, без власних бажань.

«Ми не думаєм. За нас царь-батюшка думает» — це одна із найголовніших заповідей, що їх засвоїв собі московський нарід протягом своєї довгої історії. Засвоєння це вбилося в його психіку «дубинкою» — «жезлом правленія». Тут і причина покірности і пасивности московського народу, як цілости, і активности його провідної верстви. Провідна верства почуває себе призначеною наказувати і бити, а низ — виконувати і бути битим. І що найцікавіше можна помітити в усій московській історії, так це те, що найбільше поважаними царями, найбільш «великими», «правителями», в очах історії і народу стали як раз ті царі і правителі, які були найжорстокішими, які найбільше били, які найбільше користувалися із послугу «дубинки». Московська історична наука виправдовує жорстокість Івана 4-го з його опричниками очолених Малютою Скуратовим, виправдовує Петра 1-го, виправдовує Катерину 2-гу. Виправдовує їх різними способами в тому, що вони винищували сотки тисяч навіть свого московського народу, не говорячи вже про «інородцев». Але для московської історії, як і для московського народу жорстокість Івана Грозного, з його «двома тьмами» ним забитих і закатованих — ніщо по зрівнянню з тим, що «царь Іван Васільєвіч преумножил і розширіл царство Московское...»

За це поширення царства московського, московський нарід може простити Грозному все, а саму жорстокість виправдати тим, що «бояре і смєрдь билі непослушнимі». Більше того, — не лише виправдати, а навіть розуміти жорстокість деспота, як доказ його «великости», його вищости над всім і всіма народами. Бо не будь Іван 4-ий жорстоким, не була б покорена Казань; не будь Петро жорстоким, не було б «прорубане окно в Европу», не володіла б нині Москва Балтийським узбережжям, Чорним і Озівським морями, не володіла б Азербайджаном і взагалі, не будь в Москві жорстокости не було б Російської Імперії. Так і Катерина із своєю садистичною жорстокістю, так і Сталін із своєю комуністичною діялектично розбудованою жорстокістю, були і є лише носіями «жезла правленія». А коли є «жазл»-кий, то в московському розумінні, є він не для того щоб його тільки тримати в руках, чи відганятися від надокучливих мух, а існує він для того щоб піддані і не піддані знали, що цей «жезл»-кий існує, як реальна сила влади — московського самодержця. А тому коли ця жорстокість спричиняється до поширення величі імперії, то московською історією, як і народом, благословляється деспот — носій цієї жорстокости і підноситься на п'єдестал московської святости. Таке розуміння «жезла правленія» вросло в московську психіку і його звідтіля не викуриш ніякими демократичними ладанами навіть коли його «воскуреніс» буде йти із Вільної землі Вашінґтона і за гроші «приватного американського капіталу.

Славляться і прославляються нині Івани, Петри, Катерини і Миколи, прославляються деспоти — носії московської жорстокости, тільки тому, що вони «разширялі граніци Російской Імперії» колись, а завтра з цих самих причин, як що залишиться ця сама імперія в своїх сьогоднішніх межах, буде прославлятися і Сталін і буде так само виправдовуватися його жорстокість московською історією і московським народом і ставитися буде наступними поколіннями і він на п'єдестал національної святости. Бо і Сталін є для Росії «вєлікім собірателем землі Рускої». А за це йому по московському розумінні можна і належить простити все. Можна забути і простити і ЧЕКА і ҐПУ і НКВД і МВД і концентраційні табори і мільйони замучених і закатованих. Можна простити і Єжова і Берію і все соннище сучасної опричини. Простили ж Іванові Грозному, Малюту Скуратова і його опричників? Простили і виправдовують їх існування. Бо Грозний «розширіл граніци царства Московского». Простять Єжова і Берію Сталінові з цих же причин.

Малюта Скуратов в часи Івана Грозного не був менше жорстоким ніж Єжов в часи Сталіна. «Тайний Надзор» за часів Петра 1-го, з його «фіскалами», не був більше милосердним ніж «колегії НКВД-МВД за Сталіна». А Бірон, а Аркачеєв? А запорювання до смерти селян поміщиками? А... це «а» можна б продовжувати до безкінця і в усьому побачимо повну тотожність в жорстокості з найдавніших часів і до сьогодні і повну терпимість цієї жорстокости і загальне прославлення носіїв її, як «вєлікіх собірателей і возвєлічітелей землі Рускої».

Ознаки цього прославлення уже є й сьогодні і то не лише там де «жезл правленія» тримає Сталін у руках і кием примушує кричати собі слава і урра, а навіть тут на еміґрації де немає ні примусу ні кия. Кричав же Керенський, маючи на увазі Сталіна — «ліпше кепський диктатор, а ніж рвати на шматки живе тіло Росії», — кричав Абрамович, знов же таки маючи на увазі Сталіна, — що «большевиків можна в усьому оскаржувати, але тільки не в тому, що вони є розчленітелі Росії». Так, Сталін не є «розчленітелем»,

---

большевицького фронту. Якщо б наші слушні позиції не знаходили зрозуміння, над ними переходили б до денного порядку керівні круги поодиноких держав, під впливом концепцій неприхильних до самостійности України, тоді українські самостійницькі сили закордоном мусіли б обмежити свою визвольницьку акцію до того, що можна зробити власними силами і при співдії таких чужих сил, які ставляться до нас із зрозумінням і прихильно. Українці, які на чужині були б примушені обставинами й законами чужої землі боротися в рядах чужого війська, не зважаючи на представлені тут рації, робили б це з свідомістю, що не мають змоги сповняти свойого обов'язку супроти батьківщини — України і сповняють лише повинність супроти країни свойого побуту. З борцями за волю України їх лучило б тоді одне — що вони борються проти того самого ворога. У них жила б усе туга й надія, що дальший розвиток дасть і їм змогу боротись в українських рядах за волю свойого народу. Така мета кермуватиме завжди всіми свобідними прямуваннями українського вояка-патріота, всюди і в кожних обставинах.

а навпаки є тим хто «многие богатства государства преумноживший». А це для москалів і для їх історії є найголовніше і найсвятіше. Тому, чи буде большевизм, чи не буде, а ті що прийдуть на зміну Сталінові колись напевно будуть ставити йому пам'ятники і будуть ставити ім'я Йосипа в одному ряді з Іваном, Петром, Катериною і всіми тими, що «землі государства Російського преумножілі». Звичайно, це буде лише тоді, коли Росія не буде розподілена, коли вона лишиться і надалі тюрмою народів, коли на її величезних просторах буде діяти не справедливість з її Божеськими законами, а буде гуляти московська «дубінушка», перебуваючи в руках якогось нового деспота Івана, Петра чи Йосипа, чи навіть «демократа» Мельгунова, чи «народника» Керенського. Демократія справжня і поневолення не можуть не лише жити разом, а навіть перебувати поруч. А тому увесь крик московської єдинонеділимської еміграції про демократію яку вона збірається принести на терени Російської імперії замість сталінської «народньої», є ніщо більше як тільки крик. Демократію для всіх оцих мельгунових, керенських, байдалакових і абрамовичів це є такий самий параван, як для Сталіна «комунізм». І так само, як у Сталіна за його комуністичним парованом діє жорстока московська «дубина», так само і за демократичним парованом цих нових претендентів на імперський трон, буде діяти вона. Буде діяти нічим невідрізняючись ні від «дубини» Петра великого, ні від «дубини» Йосипа «геніяльного».

Ця московська еміграція ще не прийшла до влади, ще не взяла до рук бажаної їм «дубини», а вже погрожує. А вже говорить про помсту над тими, що намагаються розторощити цю тюрму народів.

Керенський загрожує вже сьогодні народам, які хочуть вирватися із загального поля діяння московської «дубини» — горожанською війною, розуміючи під цим терміном теж саме, що розумів в 1918 році і Ленін, коли послав московські полчища ліквідувати незалежність української держави. Для Леніна боротьба з військами Української Держави була не війною завоювання України військовою силою Москви, а була це «горожанська війна». Керенський теж сьогодні вже говорить, що намагання відірватися від Росії викличе «горожанську війну». А Мельгунов у своєму органі «Російський демократ» чисто по «демократичному» заявляє, що без волі більшости не сміє і не може відірватися меншість. Але ця «більшість» і «меншість» в розумінні Мельгунова не є більшістю чи меншістю того народу який хоче вирватися із під опіки Москви і її «дубини», а «більшість» в імперському розумінні. А тому що кожна найбільша навіть частина імперії завжди є меншою всієї імперії, то й виходить нова, але чисто «мельгунівсько-демократична» аритметика: Україна велика і хоче і має право жити самостійним державним життям, але імперія ще більша і не хоче дозволити Україні скористатися із свого права і досягти свого бажання. Тому по мельгуновській «демократії» Україна мусить зректися і права і хотіння, бо меншість мусить підкоритися більшості. А як що вона, ця меншість, не зречеться тоді?... От тоді піде гуляти ся, тоді?... От тоді піде гуляти і бомби, розстріли і тюрми, от тоді мельгуновські опричники і «демократичні» концентраційні табори, от тоді на Україну напуститься випещена віками москвська жорстокість, що за її допомогою імперія розросталася і за її допомогою вона увесь час трималася.

Так має виглядати демократія в московському розумінні. Демократія «дубини», демократія сили. Демократія при якій не людина з її душею є господарем матеріяльних дібр і споживачем цих дібр, не людина пристосовує терени свого посідання до вимог свого духу і своїх духових потреб, а людина — ця найбільша життєва вартість, мусить жертвувати собою і своїм життям в ім'я цього терену, в ім'я мертвої матерії.

Конфлікт між народами що живуть на терені колишньої Російської Імперії це конфлікт не теренів, а конфлікт духовостей. Конфлікт в розумінні вартости людини і вартости матерії. Конфлікт між тими, що ставлять духові вартости, як вартости неоцінимі і між тими, що духові вартости дорівнюють до нуля, а на п'едестал святости ставлять матерію.

Поневолені народи борються з московським народом за свої народні, за свої національні духові вартости. Борються за розкріпощення свого духу, борються за свободу проти «дубини». Борються за те щоб на теренах їх посідання діяла їхня національна душа.

Москва кидає під ноги всі духові вартости людини і народів. В її розумінні людина це лише живий автомат — раб матерії. З такого відношення до людини виростає і московська жорстокість і московський імперіялізм всіх часів. З такого матеріялістичного світогляду виростає і оце оскаженіння всіх москалів проти народів, які хочуть жити самостійним державним життям. Виходячи з цього ж світогляду керенські і мельгунови, як вишинські і громики ставлять на божницю своєї «молитовности» не національну державу, як терен діяння духу того чи іншого народу, а ставлять державу як простір необмежений нічим і ніким. Простір який може рости розростатися за рахунок інших держав-націй до необмеженості і на якому замість душі народу буде діяти «дубина» і обов'язково в жорстоких руках. От тут і причина намагання всіх царів московських володіти світом. Тут і коріння «Москва третій Рим», от тут і загроза всьому світові попасти в лабета «дубинячої» демократії» в майбутньому, проповідуваної сьогодні московськими демократами. Імперіялізм московський започаткований не Леніном і Сталіном, не комуністичним догматизмом, а започаткований він значно раніше.

Мсковський історик В. О. Ключевський аналізуючи діяльність Петра Першого писав: «Є нахил і звичка думати, що Петро родився і виріс з готовою програмою перебудови, яка вся його справа, витвір його генія... але потрібно відрізняти завдання, що дістались Петрові, як завдання держави і народу освідомлені вже людьми 17. віку... Програма була не в завітах, не в дорученнях, а в державних потребах необхідних і всім самозрозумілих».

Значить діяльність Петра і всі його реформи, як це твердить Ключевський не були його витвором, а були підготовані людьми всього 17. століття. Підготували попередники, що виходили із потреб держави — царства Московського, а Петро лише їх доконав. Ці реформи були потрібні державі у її намаганні розростися, у її намаганні володіти і підкоряти — у намаганні панувати над матеріяльними добрами інших держав і ставити ці інші держави у положення собі підвласне. В цьому власно вся суть всіх реформ Петра у всій своїй всебічності. Інтереси не народу, а інтереси матеріяльних теренів за які віддається життя соток тисяч людей, освічували шлях Петрові. Не добробут своїх підданих, а велич кордонів держави було ціллю і його попередників, що підготували діяльність Петра Першого. Єдине, що зробив Петро нове — це те, що він «прорубав вікно в Европу». Але прорубав його не на те, щоб злитися в духовій єдності з Европою, а для того, щоб колись його наступники пролізли цим вікном до самої Европи. Для того щоб через це вікно грозити Европі московською «дубиною».

Сталін сьогодні, власно кажучи, так само не робить нічого іншого як тільки виконує розпочате Петром. Невипадково сучасні московські історики, як і сам Сталін возвеличають Петра до ступня обожнювання. Правда це обожнювання Петра розпочалося не за часів Сталіна, а значно раніше. Ще колись Ломоносов назвав Петра людиною богоподібною:

Присмерк марксистського соціялізму

Відмежувати відмінність сучасної війни від колишніх лише тим, що вона набуває характеру світового конфлікту і провадиться на незмірно вищому технічному рівні — замало. Найістотнішою її рисою є те, що переможець несе переможену, крім усього іншого, ще й зміну його соціяльної структури. Під натиском сили змінюється соціяльна й політична природа держав, тобто явище, яке властиве революціям, з тією, одначе, різницею, що то не є сила внутрішнього протесту, а зовнішня. Правда, того роду явище ми мали і після наполеонівських воєн, але не те було характеристичним для всіх міждержавних конфліктів 19. сторіччя. В найбільшій мірі це стосується до другої світової війни. В мировых договорах на першому місці по їх значенні були вимоги для забезпечення певного соціяльного ладу. Так було з балканськими державами, так було з Німеччиною й Італією, що ж до Японії, то про неї прямо кажуть, що її здемократизував ґенерал Мек-Артур.

Наступну війну ще з більшим правом можна розглядати в аспекті боротьби двох соціяльних систем. Навіть тепер, під час підготови до зудару, ми спостерігаємо акції, запозичені з арсеналу соціяльних революцій: політична агітація, проголошення політичних позицій (Загальна Деклярація Прав Людини) і т. ін. Без сумніву, світ стоїть напередодні величезного соціяльного катаклізму, в орбіту якого будуть втягнені і держави-переможці.

В світлі цього, незвичайний інтерес викликають позиції тієї політичної сили, яка на протязі другої половини минулого століття і перших десятиріч сучасного відігравала авангардну ролю в соціяльному поступі. Такою силою був соціялістичний рух, або точніше — марксистський соціялістичний рух. Отже, прийшов час перевірити, як виправдала себе доктрина Маркса в житті, і як самі апологети тієї доктрини розцінюють її напрямок дії. Вичерпну відповідь на це дає «Проект Деклярації Соціялістичного Інтернаціоналу», що його внесено на установчий з'їзд Соціялістичного Інтернаціоналу у Франкфурті над Майном, де були заступлені 22 соціялістичні партії. Найбільш характеристичною і навіть парадоксальною ознакою цього конґресу в порівнянні з колишніми є те, що йому довелося свої позиції формулювати не стільки проти капіталізму, як було досі, а й проти носіїв тієї самої доктрини — комуністів. Хоч комунізмові й відмовляється в праві посилатись на «традиції, що є спільні з соціялізмом», бо він їх спотворив, але оцінка становища в комуністичних країнах іде не в площині відхилень від марксизму, а в площині ревізії самої доктрини. Отже, треба визнати, що мимо своєї тоталітарної поліційної антидемократичної системи, комунізм є все ж експериментом застосування в житті постулятів Маркса. Соціялістичному рухові довелось тому розглядати свої позиції не тільки під тиском того факту, що прогноза Маркса щодо історичного шляху капіталізму не справдилась, а під констатацією невдачі експерименту. Тому цей конґрес був по суті нічим іншим, як похороном марксизму.

Насамперед треба відзначити, що конґрес заперечив саму світоглядову істоту марксизму — матеріялізм, моністичний погляд на історію. Він визнав, що світо сприймання в людини базується не лише на матеріялістичній основі, а й на цілому ряді інших первнів, — національності, гуманізмі, відчутті вселюдської солідарности і т. ін., що існують самі по собі, властиві людині, як живій, думаючій і відчуваючій істоті і не мають матеріялістичної природи.

Треба визнати, що вчення Маркса має свою внутрішню логіку. Взявши неправильну засаду, він побудував на ній логічно пов'язану систему соціяльних категорій. Тому, коли заперечується якийсь один з основних постулятів марксизму, неминуче завалюється й багато інших. Так сталося і з сучасним соціялізмом. Окреслення історії, як боротьби кляс, стає неможливим, якщо заперечується сам матеріялістичний світогляд. Тоді неминуче доводиться визнати, що антагонізми в суспільстві можуть виникати в площині не лише економічній, одною з форм яких є клясова боротьба, а й в расовій, національній релігійній і т. д. В зв'язку з цим змінюється і оцінка ролі пролетаріяту в історичному процесі. В цьому, як і в майже всьому іншому теперішній Інтернаціонал відкидає засади Першого Інтернаціоналу, творцем і проводарем якого був сам Маркс. Той Інтернаціонал, хоч і постав самочинно, хоч його і відділяло сім років від дня смерти, що прийшла у висліді кельнського процесу марксівського «Союзу Комуністів», — був, по суті, носієм тих самих ідей, що знайшли своє відображення в «Комуністичному Маніфесті». З доктриною Маркса ідеї соціялізму, властиві клясовій природі пролетаріяту, як кляси, в психіці якої домінують інтереси праці, а не посідання засобів виробництва. Колись вважалося, що «соціялізм — це усвідомлені інтереси пролетаріяту». Вони, ті інтереси, постають з виробничих умовин капіталізму, і тому вони спільні всьому пролетаріятові, незалежно від національности, державности і т. ін. Колишнє гасло Марксового «Союзу Справедливих»: «Всі люди — брати!», було в «Комуністичному Маніфесті' змінене на «Пролетарі всіх країн, єднайтеся!», що зберегалося й для дальшого соціялістичного робітничого руху. За невідкличними законами історичного розвитку, пролетаріят має прийти на зміну капіталістам, як кляса-гегемон, що переборе клясовий спротив шляхом своєї диктатури.

Усі ці найсуттєвіші засади марксизму відкидаються новим Інтернаціоналом. В основу соціялістичних стремлінь кладеться не клясові інтереси пролетаріяту, обумовлені матеріялістичними засада-

---

«Він бог, він бог твій був Росіє,
Він члени взяв в тобі плотські!...»

До такого обожнювання Петра прислужився історик С. М. Соловьов, що присвятив 14-ий том своєї великої історії реформам Петра. Після цього в художній літературі, в публіцистиці і в «наукових» працях розпочалася ціла епоха прославлення Петра і прирівнювання його до «богочоловіка». Але треба бути справедливими і визнати, що серед самого московського народу, серед його великих людей були і такі, що вже тоді розуміли, що за «великими» ділами цього самодержавця-імператора ховається страшний злочин, якого не можна виправдати ніякими реформами і «преумноженнями земель держави Російської». До таких людей безперечно в першу чергу належав Карамзін, що в юності так само захоплювався Петром і його реформами, а потім в «Записке одревней і новой Росії» зформулював «користь» від діяльності Петра такою ляконічною формулою: «ми стали горожанами всього світу, а перестали бути в деякій мірі, горожанами Росії — в цьому винний Петро!» **В. А. Ш.**

(Продовження буде)

ми виробничих умовин, а властиві людству почуття гуманности, солідарности і т. ін., тобто ті засади, які ми знаходимо в сен-сімонізмі, фур'єризмі та ін. течіях, що їх марксисти називали «утопічними соціялізмами». Відкидається також тезу диктатури пролетаріяту. «Соціялісти ворожі будьякій формі диктатури». Змінюється саме поняття соціялізму. На перше місце в ньому висувається не економічна система, а моменти морального порядку. Соціялістичний рух не вимагає тепер від «своїх прибічників одности доктрини або підходу. Однаково, чи будують прихильники соціялізму свою віру в краще майбутнє на марксизмі, чи на інших методах аналізу сучасного суспільства, чи вони одушевлені суто релігійними чи гуманітарними вченнями — всі вони прагнуть до тої самої цілі: до встановлення системи соціяльної справедливости, до кращого життя, до духової свободи, до миру в цілому світі» (т 10, розд. А, Декларації). Носіями ідей соціялізму в цьому іншому його розумінні є вже не лише пролетаріят: «тепер цілий ряд суспільних груп — селяни й робітники, люди вільних професій і бюрові службовці, ремісники й дрібні торгівці, мистці й працівники науки — стали розуміти, що соціялізм є для них шляхом до кращого майбутнього».

Колись на гаазькому конґресі Першого Інтернаціоналу в 1872 р., що був його кінцем, виключено з нього всіх інакомислячих (бакуністів, популістів та ін.), бо тоді одність поглядів вважалась засадою руху. А на конґресі в Ґенті в 1877 р., що попереджав постання Другого Інтернаціоналу, вирішено, що «поєднання (в міжнаціональній формації) не може бути між організаціями, що заступають різні принципи і засоби боротьби». Тепер, як бачимо, навпаки — засадою стає об'єднання всіх, незалежно від їх ставлення до марксизму і розуміння соціялізму.

Відкинуто також ще одну найсуттєвішу засаду марксизму — ставлення до приватної власности на засоби виробництва. Як відомо, Маркс розглядав її, як першу причину експлюатації, соціяльної нерівности і всіх лих капіталізму. Соціялізм і знищення приватної власности на засоби виробництва були тотожніми поняттями. В «Установчому Маніфесті» Першого Інтернаціоналу Маркс писав, що «на сучасній (приватновласницькій) хибній основі кожне нове підвищення продукційних сил праці повинно поглиблювати суспільні протиріччя і загострювати суспільні антагонізми», що приведе пролетаріят як «клясу непримиренно ворожу буржуазії до льозунґа «боротьби за владу». Тепер не формами власности визначається соціялізм, а принципом плянування народнього господарства, при чому «соціялістичне плянування не конче мусить бути пов'язане з суспільною власністю всіх засобів виробництва. Воно є сполучне з існуванням приватної власности в важливих галузях промисловости, наприклад, в сільському господарстві, ремісництві, роздрібній торгівлі, в малих і середніх промислових підприємствах»... «Навіть без повної суспільної власности можна досягнути того, щоб приватні власники не зловживали своєю економічною силою» (т. 4, розд. В). І взагалі «різні форми суспільної власности не є ціллю самі по собі, а повинні розглядатися лише, як засіб для контролювання основних галузей промисловости» (т. 3).

Але на цьому заперечення основ марксизму не закінчується: приходить черга й на Марксову теорію історичних закономірностей. Відкидається твердження історичної приреченості капіталізму і закономірного приходу соціялізму. Соціялістичний Інтернаціонал приходить до такого найрадикальнішого висновку, що сам **«соціялізм не є неминучий»: він** (лише!) **один з шляхів, яким може піти** (а може й не піти) **людство»** (т. II, розд. А). Соціялісти тепер бачать, що «ліберальний капіталізм поступається місцем перед системою мішаного господарства». Сам соціялізм розуміється по-новому: «Соціялізм означає свободу і плянування»... «ціллю соціялізму є.. більш рівномірний розподіл прибутку і **власности»**.

Такі в основному нові позиції міжнароднього соціялістичного руху. Вони, як бачимо, заперечують основу основ марксизму. Він не знайшов собі виправдання ні в історичному розвитку капіталістичного Заходу, ні в експерименті комуністичного Сходу. Він скрахував, і Декларацію нового Соціялістичного Інтернаціоналу по справедливости можна розцінювати, як свідоцтво його банкрутства. Процес протверезіння від марксистського чаду поважно посунувся вперед. Багато в чому соціялісти наблизилися до того соціяльного прогнозу, який вже віддавна був зроблений українським визвольним рухом і який зводиться до короткої формули «не соціялізм і не капіталізм». Наблизилися вони до нього також і в оцінці принципу власности і в запереченні клясової боротьби, як єдиного рішення історичного процесу і у визнанні ролі різних соціяльних груп населення, і у визнанні того, що не лише парляментська система, а й «організації робітників, споживачів, селян і т. д. є надзвичайно **важливою складовою частиною демократичної структури суспільства»**. Але все ж між соціяльними позиціями нашого визвольного руху і міжнароднім соціялізмом залишається ще провалля, і в першу чергу в оцінці соціяльної ролі людини. Вони не позбулися ще остаточно марксистського підходу до людини лише як продуцента. Правда, соціялісти вже визнають, що поступ треба розглядати, як збільшення «суми людського щастя», під яким треба розуміти не лише досягнення «економічних і соціяльних цінностей, а й **моральних і психологічних»**. Але ще й досі залишається недооцінка людини, як споживача. Хоч соціялісти й кажуть тепер, що «основною ціллю соціялізму є задоволення основних людських потреб» вони й в дальшому зберігають стару формулу розподілу плодів народньої праці «відповідно до цих потреб». Вони й досі не усвідомлюють, що наслідком капіталістичної системи було розшарування суспільства залежно від рівня потреб, що завданням майбутнього має бути не лише вирівнання людей в правах, але й в їх потребах, в піднесенні їх до однакового рівня цивілізації, як це значиться в засадах українського визвольного руху.

Ще більше провалля залишається між соціялізмом і нашим визвольним рухом в розумінні національного чинника в історичному процесі і у визначенні шляхів для визволення людства та перебудови світу. Хоч соціялісти і визнають тепер, що національний момент може бути рушійною силою історії (в нашому розумінні він є домінуючою силою), але все ж в тому аспекті не розглядають сучасної епохи і тому не можуть бути авангардною силою людства. Вони, правда, визнають «природне право на незалежність» народів, але не займають ніякої позиції у відношенні до тої національно-визвольної боротьби, що є найсуттєвішою рисою теперішньої доби. Мало того — вони стають у глибоке протиріччя з оцим визвольним процесом, заступаючи позицію, що новий суспільний устрій 'може бути здійснений тільки через демократію».

Колись Енґельс писав, що в постанні Першого Інтернаціоналу кольосальну ролю відіграли національно-визвольні рухи і війни, і в першу чергу в Італії та Польщі (повстання 1863 р.). І це правда. Маркс, по мітинґу, скликаному Першим Інтернаціоналом і польською еміґрацією в 1867 р., казав, що «самостійна Польща є передумовою соціяльного відродження Европи, бо без незалежної Польщі не може бути зламане опертя европейської реакції — Росія». Ще з більшим правом можна це сказати тепер, коли Росія у формі СССР є не лише опертям реакції, а й загрозою для існування всього вільного світу, порятунком перед якою є тільки національне визволення і державне усамостійнення підкорених нею народів. Але по-

Протест

проти Керенського „Совєта Освобожденія Народов Росії"

(Оригінал на чужій мові)

В зв'язку зі створенням «Совєта Освобожденія Народов Россії» Центральний Комітет Антибольшевицького Бльоку Народів подає до відома:

1. На просторі Советського Союзу не існує жодних «народів Росії». Там існує лише один російський народ в границях його етнографічної території і не-російські народи: естонці, литовці лотиші, українці, білоруси, туркестанці, козаки, ідель-уральці, грузини, вірмени, азербайджанці, кавказці, сибіряни і інші народи. Ці народи живуть не на російській території, лише кожний у своїх етнографічних границях.

Ці не-руські народи поневолені силою російського імперіялізму. Вони по сьогодні борються за свою свободу і державну незалежність проти московського імперіялізму в його сьогоднішній формі большевизму.

2. Означення «народи Росії» є питоменністю тривалого російського імперіялізму і означає кривду почуттям не-російських народів. Воно служить також свідомій облудності західнього світу і йде по думці збереження насильницької державної системи, Советського Союзу.

3. Спроба російських еміґрантів виступати від імені цих народів є зловживанням правами не-російських народів, які мають свої власні визвольні організації, уповноважені для їхнього заступства.

4. Усі в «Совєті Освобожденія Народов Россії» включені російські еміґрантські організації не можуть стати заступництвом не-російських народів навіть тоді, коли в ньому матимуть заблуджених або куплених осіб. Лише учасники національно-визвольних організацій мають дійсне право виступати від імені своїх Батьківщин. Важним є не визволення неіснуючих «народів Росії», але визволення народів від їхнього поневолювача, від Росії, і безоглядне поборювання всяких спроб зберегання російської тюрми народів у кожній формі.

5. Об'єднані в АБН Росією поневолені народи борються за розвал російської тюрми народів кожного роду і форми — тоталітарної і демократичної, республіканської і царської — за незалежні демократичні національні держави в етнографічних кордонах кожного народу і рішучо відкидають всяку співпрацю з російськими імперіялістами різних ґатунків.

Свою боротьбу вони провадитимуть дальше без уваги на становище західніх кіл до їх ідеалів.

24. серпня 1951.

Центральний Комітет Антибольшевицького Бльоку Народів

Група повстанців на заставі

новлений Інтернаціонал цим разом тих висновків не робить. І тому попадає в глибоке протиріччя з своїми ж власними позиціями. Він заявляє, що «бореться проти гноблення і експльоатації будьяких народів», стверджує, що цілі Інтернаціоналу не можуть бути осягнені, поки не будуть звільнені інші народи, бо тверді рішення можуть бути знайдені лише в міжнародньому маштабі», не «ізольовано від інших країн», але в той же час відкидають революцію, як шлях визволення. З «революційного» соціялізм, за означенням самих соціялістів (Р Абрамович) став «реформістськи-демократичним». І попадають у сліпий кут. З одного боку, вони визнають, що в країнах диктатури людність позбавлена будьяких прав, отже і будьяких можливостей політичної боротьби демократичним шляхом, підкреслюють, що «кожна диктатура є небезпекою для свободи всіх народів», а одночасно вважають, що шлях до визволення іде «тільки через демократію», заперечують силу там, де демократичного шляху не дано. Таким чином, новітний соціялізм фактично не дає розв'язки сучасної світової кризи, бо не вказує шляху до знищення тоталізму. Він по суті лише припрягається до тієї боротьби, що її підіймають державні потуги, виключаючи боротьбу самих народів. Соціяльну боротьбу вони розглядають лише в аспекті соціяльної ролі сучасних воєн, забуваючи соціяльну боротьбу в самих обезправнених суспільствах. На їх думку, в тоталітарних країнах знищена «сама можливість боротьби за свободу».

Не дають вони фактично і ніякої реальної формули боротьби з імперіялізмом, який є виявом сили, спирається на силу і полягає якраз у тому, що діє не воля підкореного народу, а воля сили. Як же може прийти національне визволення демократичним шляхом без протиставлення силі гнобителя сил національно-визвольних рухів, чи зовнішніх сил, або обох їх разом? Соціялістичний Інтернаціонал не займає навіть становища до самої імперіяльної природи СССР, не говорить про розподіл Росії на національні держави, про знищення коріння вікової російської агресії, про постання самостійних національних держав, як запоруки вільного розвитку світу, подібно до оцінки самостійности Польщі Першим Інтернаціоналом. Він не йде далі вислову «солідарности з боротьбою за свободу народів, що перебувають під гнітом диктатури», не відкриваючи національно-визвольного характеру тої боротьби і забуваючи про своє твердження «неможливости боротьби» в умовинах відсутности демократичного шляху.

Отже, відроджений Соціялістичний Інтернаціонал, хоч і відійшов на страшну відстань від цілковито збанкрутованого марксизму, але одночасно з тим свідчить, що соціялізм не є і не може стати тою політичною силою, яка спроможна дати світові провідну ідею під час найглибшої кризи людства.

Н. Олежко

Акція большевицької пропаґанди

(Монтаж з краєвих звітів ОУН)

Крім терору, арештів, вивозів українського населення, большевики намагаються зламати спротив українського населення, переконати його і приєднати його настрої для себе пропаґандивними акціями. Краєві звідомлення дуже широко і детально характеризують форми, методи і зміст большевицьких пропаґандивних заходів та відгуки на неї серед окремих шарів українського громадянства. Крім мітинґів за колгоспами, за колективним збиранням осінного урожаю чи за поборювання українського визвольного руху, великий натиск покладено в останньому часі на поширення большевицької преси та на організування сільських клюбів і «червоних кутків» і розгорнення в них т. зв. «культурно-освітньої роботи». На теренах, опанованих повстанчим рухом большевики при нагоді кожного мітинґу не забувають погрожувати населенню і пробувати відтягати його від співпраці з визвольно-революційним рухом. Большевицьким словам населення не вірить і відкрито говорить їм про це в вічі, а розпорядження їх або взагалі легковажить, або виконує тільки під найбільшим примусом. Яку боротьбу піднімає само населення проти большевицьких розпоряджень і проти заходів їхньої пропаґанди — образ про те, дадуть уривки з краєвих звітів, які наводимо нижче.

Акція „звернення"

Міністер МВД обіцяє «прощення»

В звіті з Рівенської області читаємо:

«Неодноразово вже зверталися большевики до народу із зверненням припинити боротьбу, а революціонерам-бандерівцям звернутися з повинною, то все буде прощено, і вслід за цим твердили, що тих, які не пішли на це — знищено, а залишилися тільки жалюгідні рештки. Проте на початку 1950 р. в днях 4-5-6-го січня місяця поліція знову зганяла людей старих і молодих на громадські зібрання і на цих зібраннях грозили людям в'язницею, Сибіром за зв'язки з бандерівцями та оголошували наказ міністерства державної безпеки УССР, Ковальчука, про прощення тим бандерівцям, які залишать боротьбу, і взагалі обіцяли їм такі умови вільного життя, якого не мають звичайні громадяни.

Звичайно, ці большевицькі теревені жодного впливу на населення не мають».

Апарат «работает»

«З появою Наказу Міністерства Державної Безпеки УРСР від 30. грудня 1949 р. — пишуть у звіті з Перегінського району — «всі поліційні, партійні та адміністраційні органи почали негайно проводити мітинґи в усіх селах району. Проводили мітинґи по базарах, користаючи з того, що там можуть придержати людей та скористати з нагоди. Всі оперробітники негайно проводили мітинґи в кожному селі. Людей на мітинґи гонили силою, ловили вертаючих з базарів, гонили до приміщень або десь на площу та проводили мітинґи. Найперше читали наказ, опісля роз'яснювали та зобов'язували селян повідомляти про те підпільників, щоб голосились, що кара дарована. При тому старалися застрашувати селян Сибіром, говорячи, що окільки селяни будуть чим небудь повстанцям помагати, то всіх вивезуть. Рідням та знайомим підпільників передавали накази та зобов'язували доручувати повстанцям. Коли не було нікого, несли накази та вкидали до порожніх хат підпільників. По деяких селах після мітинґу ходили ночами по селі і робили під хатами підслухи або засідки чи ревізії».

«Роз'яснюйте їм, що це не є брехня»

«Дня 1. січня в Перегінську, в приміщенні районового будинку культури голова РВК Бакуменко відкрив мітинґ. В першу чергу прочитав виданий наказ, а опісля говорив, щоб усі «бандити» голосилися в повинною, що кара буде їм дарована, а рідня буде повернута з Сибіру на колишнє місце проживання. Дальше говорив до присутніх, щоб повідомили тих, які ще є в «банді» (тут вичитав ряд прізвищ) нехай приходять і голосяться, кара буде їм дарована, «дамо їм працю, яку самі сходять, хай голосяться, поки час, бо опісля буде запізно». Дальше говорив до присутніх: «роз'яснюйте їм, що це не брехня, бо за це ґарантує Міністер Державної Безпеки. Ось, бачите його підпись! Оскільки вони будуть дальше слухати своїх ватажків і не прийдуть з повинною, то ми з ними розправимося. Також ми докладно знаємо, хто для бандитів дає харчі. Оскільки ви не пірвете з ними зв'язки, то ми вас усіх вивеземо на Сибір».

Палицею по плечах, щоб не забула переказати

«До села Ілемня (р-н Рожнітів) прибула група чекістів в числі 6 осіб. Вони зайшли до господаря К., наліпили на дверях хати друкований наказ в справі зголошування бандерівців, перевели ревізії в будинках, а також списали протокол з дочкою господаря, якій закидували, що вона має зв'язки з бандерівцями. При цьому господиню дуже важко побили та налякували її, що заберуть її до тюрми. Потім пішли до господині Р., чоловік якої в підпіллі. Там наліпили на дверях вищезгаданий наказ і доручили господині, щоб передала його своїому мужеві, щоб він зголосився. Відходячи побили господиню полицею по плечах, на те, щоб не забула, що має говорити своїому чоловікові».

«Сідай, дурак!»

«До села Мізунь Старий прибуло 5 чекістів... Вони ходили по селі і назганяли 15 осіб на мітинґ. Мітинґом проводив кап. Ігоров. Прочитавши наказ і закликаючи, щоб говорили «бандитам», щоб вони сходили з лісів і зголошувалися до радянської влади, поки ще час, дальше брехав, що з інших сіл вже багато поголосилися, тільки з їхнього села ще ніхто не зголосився».

«До села Кропивник прибуло 6 чекістів, між якими були ст. лейтенант МҐБ Чудов і нач. Воєнкомату Зіненко. Вони покликали через дижурних всіх десятників, а опісля з десятниками вислали 3-ох солдатів в село зганяти людей. На мітинґ прибуло 12 осіб. Мітинґ проводив ст. лейт. Чудов. В першу чергу перечитав «Наказ», а опісля пропаґував по-своєму. Під кінець мітинґу доручив говорити на цю тему місцевому селянинові Д. Цей не міг на цю тему нічого сказати і почав говорити в некористь большевиків. Тоді Чудов сказав йому сідати».

Такі акції переводили большевики по всіх теренах, опанованих українським повстанчим рухом. Успіхів не принесли вони для них ніяких. Ніхто з підпільників не зголосився до большевиків по певну смерть, ані населення не дало себе піддурити черговому большевицькому обманові і застрашуванням..

ВІД РЕДАКЦІЇ

Внаслідок обвантаження роботою нам не вдалося випустити журналу за серпень і вересень цього року. В майбутньому доложимо всіх старань до своєчасної появи нашого журналу.

Мітинґи в справі хлібопоставок

Велику кількість мітинґів присвячують большевики справам жнивної кампанії на селі, сінокошенню і головно якнайшвидшої хлібопоставки державі. При нагоді кожного мітинґу «большевицька пропаґанда найбільше уваги звертає на критику українського революційного руху. Немає мітинґу чи зібрання, щоб вони не оплюгавлювали б його та не застрашували селян Сибіром і тюрмою за співпрацю з українськими повстанцями» — пишуть в одному звідомленні з Дрогобиччини. І пізніше кампанія невгавае: «нашому рухові большевицька пропаґанда присвячує велику увагу. Майже на кожному мітинґу, на зборах голів с-рад чи при стрічі з селянами большевики стараються застрашувати населення вивозом і тюрмою за співпрацю з нами та представити нас перед населенням як бандитів. Напр., на нараді голів с-рад виступив начальник РО МҐБ — Кириленко, який говорив, що голови сільрад співпрацюють з бандерівцями і що за це будуть їх судити і переслідувати». На мітинґу в Болехівщині «критикували поодиноких повстанців та старалися приписати нам співпрацю з німцями та англоамериканцями, щоб тим відірвати маси від нас».

Ось наймаркантніші приклади большевицьких мітинґів.

«В колгосп не підемо, не будемо працювати голодні!»

«В селі Орів, Дрогобицького району після закінчення Богослужби большевики і «стрибки» зігнали з-під церкви всіх людей в приміщення клюбу, де відбувся мітинґ. Першим виступив з доповіддю Конівець, відпоручник РК КП(б)У, який закликав, щоб населення не слухало українських повстанців (за його словами «бандитів»), але йшло працювати в колгосп. Кричав, що коли будуть слухати «бандитів», то всіх вивезуть на Сибір. Після нього виступив Бабкін, який говорив: «не слухайте «бандитів», але йдіть працювати дружньо в колгосп. Бандити вам говорять, що незабаром буде війна і США з Англією розібють СССР. Це брехня! Капіталістичні країни — США і Англія — бояться з нами зачіпатися. Якщо попробують і зачепляться, то ми їх навчимо, як провчили Німеччину». Приявні селяни говорили вперто, що вони працювати в колгосп не підуть, бо його не хочуть і в колгоспі не будуть працювати голодні».

«Сини куркулів хочуть загнати Україну в рабство»

«В селі Гозієві, Болехівського району, мітинґом проводив зав. аґіт. пропаґанди Глухенький. Він найбільше приділяв уваги критиці українського революційного руху. Сказав, що англо-американська буржуазія та українські націоналісти намагаються поневолити Україну та загнати український народ в чуже ярмо, на вічне рабство. Різними брутальними словами очорнював українських повстанців, при чому сказав, що вони не хочуть робити, що це переважно сини куркулів, які хотять загнати Україну в рабство».

Подібно говорив комуніст Руденко на мітинґу в с. Тисові, що «бандерівці сидять в лісі та їдять найкращі харчі, які забирають у селян, а селян намовляють, щоб не давали радянській владі ані одного зерна, щоб тим прискорити війну. Але Радянський Союз війни не боїться, бо має всюди за собою робітничий клас».

У Східниці на робітничому мітинґу «Кондратов заявив, що він постарається, щоб робітник не міг більше купити хліба, як 2 кг денно, без уваги на численність рідні і щоб у цей спосіб не міг удержувати в лісі «радянським хлібом» бандитів».

Петлюра-Коновалець-Шептицький-Бандера

«В с. Чолганах комуніст Топчій переводив мітинґ у справі колективізації та виїзду в Одесу, при чому сильно критикував український визвольний рух, кажучи: «Кого ви боїтеся? Тих кілька сопляків, що ходять з заржавілою зброєю і вбивають мирних людей? Не бійтеся їх, ми їх скоро викинемо». Опісля назвив бандитами та виродками українського народу Петлюру, Коновальця, Шептицького і Бандеру, при чому говорив: «Шептицький в день молився Богу, а в ночі ходив різати невинних людей». На закінчення мітинґу говорив про лісові норми та виконання держпоставок і грозив селянам за невиконання цього.

«Ми вас обгородимо колючим дротом!»

Той же самий секретар райпарткому, Топчій, на іншому мітинґу в тому ж селі робив закиди, що селяни протиставляються радянській владі й не здають континґенту. Він м. ін. сказав: «Вам нема вже чого боятися. Кіса ми вже вбили, Андрія і Юрка нема чого боятися. Але ви такі самі бандити, як вони. Ваші діти зривають у школі наші лозунґи, а наліплюють бандерівські. Як ви хочете самостійности, то ми хочемо вам те зробити, — ми вас обгородимо колючим дротом і будете жити самостійно».

«Ви брешете!»

До с. Орів, Дрогобицького району приїхав Булочкін та голова колгоспу Хирович з 8 істрибителями для проведення мітинґу. Коли після Богослужби люди виходили з церкви, Хирович виголосив селянам, щоб заходили до клюбу прослухати мітинґу. Але селяни, знаючи большевицькі мітинґи, розійшлися до дому, за вийнятком декількох людей, що входять у склад сільської адміністрації, або що зайшли в приміщення клюбу принагідно. Із приявними в залі відбувся мітинґ. Першим виступив Булочкін, вихвалюючи большевицькі колгоспи, і заохочуючи селян до дружньої колгоспної співпраці та гуртування в колгоспі всіх інших селян... Деякі селяни, почувши таке, залишили приміщення клюбу і пішли додому. Зменшення числа приявних запримітив Булочкін і звернувся до голови колгоспу з запитом: «Чому люди повтікали і не йшли слухати мітинґу?»

— Тому що ви брешете! — відказав Хирович.

Булочкін недовіряв своєму слухові і спитав ще раз Хировича. Той дав таку відповідь:

— Ви брешете. Ви обіцяли людям штучної погної, але не дали її. Зараз дивуєтесь, чому люди так мало поорали. Що люди мали орати, коли немає своєї землі, немає на чому сіяти. Ви обіцяли зерна під засів, але не дали його. Тому люди кажуть, що ви брешете. Ви перед людьми обрехалися і тому вони не хочуть працювати в колгоспі. Тепер беріть самі коні та вівці та випасайте їх на тих облогах. Я ще раз заявляю вам, що ви брешете завжди!»

Булочкін написав за те акт на Хировича, закидуючи, що Хирович виступав проти колгоспу. На тому мітинґ закінчився.

«Ми всі одноосібняки!»

«В селі Улично, Дрогобицького району виступав з промовою секретар РК КП(б)У Павленко. Основною ціллю його промови було роз'єднати селян на дві групи — на колгоспників і на одноосібняків. Зрозумівши суть його промови, селяни піднялм крик у залі словами: «Ми не хочемо колгоспу! Ми всі одноосібняки. Нас самі ви пописали в колгосп». Коли Павленко згадав про колективний збір урожаю, приявні знову закричали: «Ми будемо самі жати, а не колективно!» На тому мітинґ закінчився і приявні розійшлися додому».

Мітинґ з револьвером проти жінок

На мітинґ у Кавську, Мединського району зігнано майже самих жінок.

«...Рондов закликав селян до дружньої, солідної, колективної праці для зібрання зернових плодів з колгоспних ланів. Приявні

жінки рішуче домагалися розподілу врожаю, вказуючи, що кожний селянин хоче збирати зерно на тому полі, на якому посіяв. В залі зчинилася метушня. Жінки, викрикуючи, почали всі підступати ближче до Рондова. Рондов налякався такої постави жінок, вийняв пистолю і спрямував її в напрямі жіночого гурту та заревів: «Я постреляю вас!» Тепер метушня втихла і жінки подалися назад. Рондов хотів арештувати селянку Марію В., але жінки створили коло неї щільний гурт і кричали в сторону Рондова: «До нашого хліба ти ще нас арештувати хочеш?!» і подалися в напрямі дверей та розійшлися додому. Рондов відступив також і арештовану селянку та від'їхав до райцентру».

Подібна подія сталася на мітингу в селі Волоші, Мединського району.

«Мітинґ відкрив секретар сільради І. Копач, звертаючи основну увагу на зібрання зернових. Але жінки одноголосно запротестували проти колективного збору врожаю. Після того виступив з доповіддю секретар РК КП(б)У Ковбаса, який критикував селян за те, що вони не хочуть колективно жати і обмолочувати. Він говорив, що знають, що люди не люблять колгоспного ладу, що коли хтось переходить коло колгоспного лану, то говорить, що добрий урожай, але як би його мали зібрати большевики, то краще було б, щоб він згорів на пні... «Ваші чоловіки всі як один з націоналістами і нема тут нині ні одного подібного мені — говорив Ковбаса. Це бунтівники колгоспного лану! Ви хотіли б, щоб Радянський Союз якнайскоріше провалився, бо ви чекаєте на війну. Радянський Союз сильний — він розбив фашистівську Німеччину і розіб'є США і Англію. Вам даремно чекати на США і Англію, але краще зібратися спільними силами і зібрати урожай з поля та розчислитися з державою». Приявні селяни протестували й вигукували, що колективно збирати хліб не підуть. Ковбаса доручив участковому МВД арештувати деяких жінок. Участковий МВД арештував селянку Варвару К. Приявні жінки кинулися на участкового МВД і не дозволили арештувати та кричали: «Ви нас закликали тут, щоб арештувати!» Селяни почали тікати додому. В гурті вийшла і та жінка, яку Ковбаса казав арештувати. В приміщенні залишилися лише Ковбаса і правління колгоспу. Большевики пішли в село і заарештували двох селян за те, що не мають виробленого мінімума трудоднів і забрали їх у райцентр. Днів через 8 звільнили арештованих колгоспників».

Мітинґ у заграві пожежі

До с. Більча приїхав комуніст Рондов для проведення мітинґу... Він говорив: «Завдяки червоній армії і її перемозі над Німеччиною та побудові соціялістичного суспільства проведено колективізацію. Тепер селяни Західніх українських областей мають можливість заможньо жити і розвиватися. Але, щоб осягнути ще кращі життєві умовини ви мусите взятися спільно до жнив, щоб якнайскорше розплатитися з державою і тим доказати свою зрілість, відданість і любов до нашої батьківщини».

Та селяни почали кричати, що вони жати не підуть, бо голодні і зерна забрати не дадуть, бо їхні діти пухли б з голоду.

Рондов відказав цинічно селянам: «І ви не голодні, і ваші діти з голоду не пухнуть, — але ви говорите тому так, щоб виконати вказівки бандерів, саботувати колгоспний лад...»

В цю мить загорілися пожежею колгоспні стирти в селі Криниця, підпалені українськими повстанцями. Повідомлений про це Рондов почав мов ошалілий гримати кулаками об стіл та кричати до селян: «Ви бандити і бандитів переховуєте!...»

Приявні селяни розійшлися мерщій додому. Чергового дня ранком Рондов заарештував дві селянки, за те, що вони перші вийшли зі залі клюбу минулого вечора. Арештованих держали червонопагонники в погребі і щойно звільнили їх чергового дня.

«Голови серпами постинаємо!»

Щоб дати образ, яку драматичну боротьбу переводить на мітинґах наше селянство з большевицькими відпоручниками, наводимо повністю звідомлення про мітинґ в селі Болехівцях, Дрогобицького району.

«Після закінчення Богослужби в церкві загнано селян в приміщення клюбу для проведення зборів. Також приїхали в той час деякі партійні відпоручники з райцентру під командою секретара РК КП(б)У Ярового, який відкрив збори. У перших словах він бундючно заявив: «Большевицька партія і радянський уряд дали народові великі демократичні права. Завдяки мудрій політиці большевицької партії і уряду переміг колгоспний лад, вирощено високі урожаї, як ніколи перед тим, та розжилися селяни І от знову прийшла черга збирати зернові в селі Болехівці. Ми вміло виростили високий урожай, але треба його вміло зібрати».

Та в залі клюбу рознеслися крики обурення на адресу большевицького режиму. Виступила селянка Настя З. із словами:

«Ми не хочемо слухати якоїсь вашої політики про уряд та ще

«Я ДРУГОЙ ТАКОЙ СТРАНЫ НЕ ЗНАЮ, ГДЕ ТАК ВОЛЬНО ДЫШЕТ ЧЕЛОВЕК»..

З підпільних карикатур в Україні

про щось. Ми хочемо хліба! Ми в поті чола працювали на наших полях на хліб. Ми його орали, сіяли, — і чому ж ви говорите, що ви хочете і що ви вмієте збирати? Ми його вміли посіяти і вміти будемо збирати. Ми не хочемо вашої помочі! Ані жодної помочі з МТС-у. Ми голодні — хочемо хліба! Наші діти з голоду пухнуть без куска хліба, а ви відбираєте від наших уст останню кришку хліба ще на полі, на якому ми так важко працювали. Ми чекаємо на цей хліб, як на Бога, бо вже ніяка хата його не має, а ви хочете здирати з нас останнє. Якщо шарпаєте нас, шарпаєте наше серце, тоді краще буде, як ви вб'єте нас і тоді будете мати спокій з нами, а ми з вами».

Із товпи на залі раз-ураз проносилися крики та вигуки такого змісту:

— «Ми самі збирати будемо! Ми голови серпами постинаємо всім чужим робітникам на нашім полі, яких ви вишлете працювати!».

Через деякий час, коли гурт приявних почав вщухати, Яровий почав дальше продовжувати свої теревені:

— «Ви люди не бійтеся нужди, бо одержите хліб на трудодні і будете добре жити, тільки треба скоро приступити до жнив. Ви мусите розуміти, що ми хочемо для вас щастя і хочемо колективно працювати».

І знову на залі пронеслися крики. Із гурту виступила селянка Марія Т. із заявою:

— «Діди, прадіди наші і ми, скільки вже живемо, не хотіли колгоспу. І не будемо жити в колгоспі. Ми хочемо хліба, ми хочемо життя! Чому ви від нас відбираєте цей кусок хліба, на який ми так важко працюємо« Чому ви хочете загибелі наших дітей?! Чому ми, що маємо рівні права, не можемо розпоряджатися самі собою! Ми пухли вже з голоду через колгосп в 1941 р. — а зараз ми цього не хочемо. Ми сіяли своє зерно, — ми хочемо і будемо його збирати! Те, що сіяв колгосп навесні, хай він збирає і бере собі геть!».

Та Яровий вмішався в виступ жінки словами:

— «Нам не нужно слухать ваших хуліганств! Саветський Союз бальшой і для всех одинаковие законы ввйел. І кагда ви не будете подчінятся, то ми сделаєм так, как нада будет. Гаї, Улично, Доброгостів, Болеховце, а пусть будет і целий район, ми сможем сделать мир. Ви валасок на галаве. Сибір бальшой в нас. Ми вас всех в Сибір повезьом, проклятих націоналістов!»

— «Беріть усіх на Сибір! Нам все одно. Бо ми здихати мусимо через вас? Ви нас так висвободили! Ви висвободили нас від усього, а зараз страшите Сибіром. Ми не боїмося!» — гукали селяни. Крики товпи дужчали проти большевицького ладу, Ярового і всіх большевиків.

Коли крики вщухли, селяни почали ставити большевикам питання, переважно старики, яких большевицькі відповіді лише роздратовували. З — поміж стариків виступив 70-річний Василь із словами:

— «Через те, що нас били, вивертали руки назад і знущалися як хотіли, як був змушений підписати заяву в колгосп, хоча я рукою не володів — вони самі мене підписали... А тепер чим я буду жити? Я старий, заробити не годен і прийдеться мені здохнути на старість з голоду...»

Та Яровий миттю відповів зухвало старикові:

— «Єто нічево! Ви получіте всьо, бо для стариков у нас есть чрезвичайний фонд. Но старикі нужни тоже работать какую небудь льогкую работу».

Між селянським гуртом знову понеслися вигуки:

— «Ми колгоспу не хотіли і не створювали його! Нас били, крутили руки назад, пхали між пальці олівець, підписували за нас заяви до колгоспу і говорили, що це ми підписали».

Серед таких вигуків селяни почали розходитися додому, залишаючи большевиків у приміщенні клюбу. Так закінчилися збори».

Комуністичний генерал про Москву

Нижче друкуємо уривок з французького перекладу спогадів колишнього еспанського червоного генерала Валентіна Ґондалеса — відомого під псевдонімом «Ель Кампесіно» («Селянин). Книжка «Ель Кампесіна» зветься **«Життя й смерть в СССР (1939—1949»**. Автор, що його в громадській війні в Еспанії звали теж «еспанським Чапаєвом», запекло поборював генерала Франка, виконуючи сліпо всі доручення московських аґентів. Програвши війну з Франком, він разом з багатьма однудумцями виеміґрував у 1939 р. до СССР, де швидко розчарувався. Большевики за всяку ціну хотіли переконати «Ель Кампесіна», що від тепер його батьківщина — вже не Еспанія, тільки СССР. Коли ж це їм не вдалося, недавній червоний герой помандрував у тюрму, а звідси до канцтаборів. В 1949 р. йому пощастило чудом продертися крізь російсько-іранський кордон на те, щоб — як сам говорить — «показати світові правду про советське пекло і продовжувати боротьбу за волю людей і народів.»

Наш уривок змальовує ситуацію, що настала в СССР після вибуху війни з німцями. Він цікавий також тим, що згадує з признанням про збройну боротьбу українського народу з обома окупантами: московським і німецьким. Ця згадка — це найкращий доказ надзвичайної популярности нашої боротьби в цілому СССР. Цього факту не применшує навіть, що автор не завжди розбирається в подробицях (наприклад, уважає Бандеру генералом, не розрізняє чітко власовщини від повстанчого руху, тощо).

Ось деякі уривки спогадів:

«...Вже за п'ять днів після того, як почався наступ нацистів у червні 1941 р., російський фронт заламався й усі лінії розбито без ніякого спротиву. Несподіванка й розчарування народу були безмежні. Ніхто не смів щонебудь казати, але обличчя й очі говорили вповні промовисто. Офіційні круги не ховалися з тим, що лічать перш за все на британську допомогу, згідно обіцянки, що її дав у хвилині нацистського нападу Черчіл. «Непохитний» СССР «непомильного» Сталіна бачив свій рятунок єдино в британському імперіялізмі й в старому «тористові» Черчілеві. Після трьох місяців війни дуже виразно відчувалося, що все пропало. Між третім і п'ятим місяцем розклад і хаос були такі, що годі їх описати. Фабрики зачинялися нагвалт, залишаючи майже всіх своїх працівників на вулиці без платні, без жодної директиви, зданих виключно на себе самих.

Деякі фабрики евакуйовано в найбільшому безладді, а більшість їх прямо збурено. Всі хотіли евакуюватися, але ніхто не давав інструкцій і не робив жодних заходів для цього. Найбільш авторитарний і найбільш сцентралізований режим у світі дав у цьому положенні доказ своєї повної неспроможности. В найбільш критичний момент авторитет, організація, централізм — усе це розвіялося.

Населення Москви — столиці найбільш авторитарної країни на земній кулі — було вповні залишене само собі. Урядовці партії, синдикатів, НКВД, Міжнародньої Червоної Допомоги, підприємств, Комінтерну, попавши в паніку, тікали безладно на південь або на північ. Вони думали тільки про

одне: захопити авта й автобуси та перевезти ними всі гроші й усі вартісні речі, що їх могли найти. Це було загальне «рятуйся — хто може!» Секретар Комсомолу два дні підряд промовляв через радіо до населення Москви й до народів, СССР, заявляючи, що режим у небезпеці й що це якраз нагода викрити прихованих ворогів на те, щоб їх одного дня масово розстріляти. Необережні слова були причиною того, що згодом його самого розстріляли. Тільки по двадцятьох днях загальної паніки й безладдя «геніяльний» і «непомильний» вождь промовив до «свойого» народу. Тоді заявили, що він говорить з Москви. В дійсності ж він знаходився в Куйбишеві (радіо позволяє робити таку штуку!). Його мова була безбарвна й роблено — солодка. «Мої брати й сестри, мої друзі!» В його голосі були сльози, а самий робив враження людини, що її огорнула паніка. «Ніколи в історії» — казав він — «наша російська батьківщина не знаходилась такій великій небезпеці». Він закликав народ масово повстати проти наїздника й радше знищити всі багатства краю, ніж віддати їх у руки ворогові. І це все! Як мало вірив у лояльність російського народу його власний уряд, показує такий промовистий факт: в цих критичних хвилинах варту на Кремлі доручено стодвадцяти еспанським комуністам, що ходили на курси політики. Вони два дні берегли самих мурів Кремля, а вкінці теж рішилися покинути Москву.

В цьому часі мова офіційних чинників зовсім змінилася. Промовлялося до патріотичних почувань російського народу, прославлялося пам'ять генералів Петра Великого й Катерини І., через радіо надавано старі царські гімни, а військовики поначіпляли відзнаки колишнього режиму. В 1942 р. на те, щоб мобілізувати народ, треба було йому обіцяти ліквідацію колгоспів і радгоспів, скасування контролю підприємств державою й відновлення ремесла. Народ вірив, що коли війна скінчиться, дадуть йому нарешті те, до чого він найдужче прагне: мінімум економічної й політичної волі. Одночасно відчинялося й швидко направлялося церкви та закликалося духівництво співпрацювати для оборони загроженої батьківщини. Коли на те, щоб оживити народні маси, треба було вжити аж такої мови й роботи аж такі обіцянки, то чи це не доказ, що режим був зовсім збанкротований?

Я покинув Москву в листопаді 1941 р. Люди в поїзді, що його вдалося захопити, були дослівно зворухоблені. Вони нищили дахи й лавки, щоб топити в пічках уставлених посередині. Ми звали цей поїзд «божевільним» або «піратським». І справді, він колисався збоку набік, йшов уперед і узад як божевільний. Його задержувано перед селами, щоб їх плюндрувати. Роблено напади на магазини з картоплею. Таким рабом кілька мільйонів людських істот блукало туди й назад, плюндруючи по дорозі все. Дезертири користили зі своєї зброї на те, щоб нападати на потяги, при чому пасажирам казали висідати, а машиніста змушували їхати туди, де, мовляв, було що їсти. При жахливому холоді в одному тільки Ташкенті зібралося майже півтора мільйона осіб: старих людей, покинутих дітей, безборонних жінок... Всі терпіли голод. Появився тиф. Вулиці були вкриті трупами, що їх ніхто не думав ховати. Проституція й бандитизм стали загальним явищем. Творилися групи, що мали тридцять до сорок осіб, для оборони своєї мізерії. Коли якась зухвала банда забрала їм усе, вони зчерги ставали бандитами й починали грабувати других. Можна було бачити багато зовсім голих жінок, тому що з них хтось стягнув одяг, щоб за нього одержати шматок хліба або пару картоплин.

Можна сказати, що коли положення при кінці 1941 було важке, то не легше було воно й у 1942 і 1943 роках. Першу велику паніку викликала небезпека, що в ній опинилася Москва. Коли німці дійшли під Сталінград, загал повірив, що, як тільки вони переріжуть шлях до нафти, розвалу СССР не дасться оминути. Серед демократизації й хаосу, що панували всюди, часто можна було чути таке міркування:

«Кращий урешті один німецький фашист ніж три російські комуністи». Народні маси й банди дезертирів почали нищити портрети Леніна й Сталіна, а на місце тих же появлялися релігійні образи, а навіть портрети царів.

Дезерції на півдні прибирали тривожливі розміри. В республіках Киргізії, Узбекістану, Туркестану й Таджикістану сформовано майже сорок дивізій. Командирами й політичними комісарами (ці останні належали майже всі до Комсомолу) були росіяни. Після чотиримісячної підготовки ці дивізії послано під Сталінград, під Ростов, під Новосибірське, над Чорне море. Прибувши на фронт, вони майже повністю перейшли до ворога. Німці вкінці і вже не знали, що робити з таким числом полонених. Ті ж полонені, що їх німці не хотіли брати, верталися прямо додому.

Генерал Власов зорганізував тоді свою першу армію під керівництвом високого командування нацистів, яке йому постачало достатній виряд. Навпаки друга армія, що її вдалося зорганізувати, не одержала зброї, бо німці ні трохи не довіряли тим, що цю армію творили й які були рішені перш за все боротися за самостійну Україну. Цьому національному самостійницькому рухові майже не можна було протиставитися. Його головним представником був генерал Бандера, що організував багато куренів українських, польських і інших партизанів з усіх елементів, що напливали до нього. Ці курені вивіновували себе матеріялом, що його крали так у німців як і в росіян. Вони справді боролися рівночасно з обома тоталітаризмами: нацистським і сталінським. Вони домагалися повної самостійности, реформи під контролем селянських мас, надання статуту громад... Вони тішилися й тішаться ще сьогодні величезною популярністю. Цей рух мав навіть свій незалежний уряд. Згодом мені довелося зустріти декількох членів цього руху в концентраційних таборах Воркути. Москва мусіла формувати спеціяльні дивізії для боротьби з «бандерівцями». Все ж, не зважаючи на всі переслідування ці останні продовжують боротьбу.

Переклав з французького:

Іван Сніжний

Для нас немає різниці, чи ключі від російської тюрми народів будуть у руках Сталіна чи Керенського!

Н. ОРЕЛЕЦЬ

ПОВНИЙ ПЕРЕДРУК ВИДАННЯ ОУН В УКРАЇНІ

ПРОЩАННЯ

Від Редакції

Друг Н. Орелець — учасник української визвольної повстанської і підпільної боротьби на Західніх Окраїнах Українських Земель (за т. зв. лінією Керзона) в рр. 1944-47, уродженець Східних Українських Земель.

Зустрівшись з українським визвольно-революційним рухом, д. Орелець, як і багато інших українських патріотів із східних областей України, без вагання станув під прапори ОУН, керованої С. Бандерою, на шлях активної, революційної боротьби за найсвятішу справу українського народу — за наше національне і соціяльне визволення, за побудову на українських етнографічних землях Української Самостійної Соборної Держави.

Своєю безмежною відданістю справі визволення України, своєю революційною поставою та дружністю д. Орелець — «професор», як скрізь його знали і кликали, — завоював собі серед усіх революціонерів і повстанців загальну любов і пошану.

Загинув смертю героя восени 1947 р. в бою з польсько-большевицькими бандитами.

Цикл «Прощання», що його друкуємо, д. Орелець написав восени 1947 р. на відхід відділів УПА і груп підпільників членів ОУН, керованої С. Бандерою, з обезлюдненого т. зв. Закерзоння — обезлюдненого в наслідку насильного викинення звідси українського населення московсько-большевицькими імперіялістами та їхніми польськими наймитами — до СССР з метою продовжувати тут свою визвольну революційну боротьбу за Українську Самостійну Соборну Державу, проти московсько-большевицьких окупантів України.

Цикл присвячений одному з керівників ОУН на т. зв. Закерзонні.

Моєму другові Н., що відходить на Схід.
Тільки там народ виходить із неволі, де є кому вмирати за свободу.

Автор

1

Ідете в Україну — о, знаю, —
Закерзоння лишати Вам жаль: —
Бо ж тут Ви гартували скрижаль
У вогні для Нового Синаю.

Бо ж на нині пустому просторі —
Наші предки, й друзі-вояки...
Імена їх, і кров, і кістки, —
На сторінках майбутніх історій...

Понесіть же їх славу між люди,
Що в неволі терплять вічний лютень, —
Понесіть же на Схід, «за кордон»! —

Хай дрижать там пилати і юди,
Бо ж була Україна і буде, —
Бо ж встають вже — Антей і Катон!

2.

Передайте в степи України, —
В усі села, містечка й міста,
Де родився я, ріс, виростав,
І учився, щоб бути їх сином, —

Сповістіть: не в тюрмі я десь канув,
Обминув я й німецький полон, —
І включився в ряди тих колон,
Що зробили Вкраїну вулканом...

Вже шість років минуло від нині,
Як «немає» мене в Україні, —
Як шука окупантська рука...

Та я верну ще, верну, о, верну,
І усюди луною полину,
Коли зривом повстане вулкан!..

3.

Прошу Вас, передайте дружині
(Як жива, й не забула мене):
Повернуся з Воскресним я Днем,
Як в бою з ворогами не згину...

Я не міг залишитись в покорі!..
Через те й прощав Тебе я,
І мандрую лісами в боях,
Серед месників грізних, суворих...

З хуртовин принесу Тобі Весни,
Або впаду в боях я як месник...
Знаю: — трудно... Порада: — Борись!

Пригадай, як прощалась зі мною
(Ти була у сльозах і сумною...
. . . . .): —
«Як би більший, то хай би й...»

4.

Як зустрінете карі очиці
В школяра з простим ім'ям...,
Передайте:« Синок, не корись! —
Знай: доба Твоя — люта вовчиця!»...

І з п'ятьох, може, стрінете брата,
Що за «родіну» десь не пропав, —
Передайте: «За мною, в УПА! —
Тут — ковчег, якори, й Арарати!...»

Прошу дещо сказати й від себе
(Вам видніш буде, що для них треба), —
Розкажіть про добу їм обом, —

Щоб вони в боротьбі виростали, —
Не приспав їх щоб кат отой — Сталін, —
Щоб в душі в них для бомб був атом!..

5.

Як побачите ж там десь матусю
(Стара жінка — я в неї удавсь),
То скажіть, що я є... не продавсь,
А в підпіллі... і нею журюся...

Ощасливте Ви їй хоч хвилину, —
Тепле слово даруйте Ви їй,
Щоб відчула, що Ви їй є свій, —
Щоб відчула себе біля сина!...

Подивіться на дні її сірі,
Пригадайте і рідну — в Сибірі! —
І усіх матерів рідних піль...

Розкажіть їй про все, любий Друже: —
За синами вона хай не тужить,
Бо й пішли ж ми, щоб знищити біль...

6.

Подружила нас доля Вітчизни
(Рабства доля, біль, стид, або орам): —
Один гнів у Дніпра і Дністра
Виринає до бою і тризни!...

І хоч я з берегів на Орелі
(Дніпра донька, і Крутів сестра),
Ну, а Ви — зі Збруча і Дністра,
І близькі Вам Лисоня й Говерля

Карпат донька, — де гнів вибухає, —
Окупантів вогнем випихає), —
Разом ми!
І мета в нас — одна:

Лід неволі — той лютень — зламати!
А тоді: — На ковчег!...
— Арарат!...
— На причал!...
І на... рідний Синай!...

7.

Ідете... Прощавайте ж, мій Друже!..
Жаль без Вас залишатись мені...
Я б хотів до кінця своїх днів
Іти з Вами, так ясним і дужим!...

Піду з друзями (й Вами у серці), —
Революції шляхом підемо.
Оповім про Вас в тисячах тем,
В цілях збільшення кадрів до герців!...

І в трудну — найтрудніщу хвилину
До Вас серцем я завжди прилину! —
Нас ніхто не розлучить ніде!

І я — поки живий! — одне знаю: —
Корабель,
Арарат,
до Синаю! —
Океани пройдем, а зійдемось!...

ЗАМІСТЬ ПІДПИСУ

Зріє сила вулкану глибинна: —
Рінь здрігається, й тиха верба,
І — дивися, дивись! — У раба
Випрямляється зігнута спина!...

Плине час, і — я бачу, я знаю! —
Революція шквалом гряде!...
О, червоний Єгипет паде, —
Фараонів раби поконають!...

Еманацію древнього рабства
(Сталіновим офарблену «братством»), —
Оту змору всю, — знищить нарід! —

Розіб'ем, і — в огонь!
і насіння!...
Розбудуєм свій Храм Воскресіння...
...Самостійна із роду у рід!...

14. IX. 1947 р.

ЛЬВІВ — КИЇВ 1950

Виконано в техзвені „За волю України"

ЗАПОВІТ БОРЦІВ

**Чи могилу зустрінете в чистому полі,
Чи десь кості біляві у лісі, в яру,
Чи заржавілу кров на поляночці голій,
Чи поламані сосни в старому бору, —
Знайте — ваша в боях там кувалася доля,**

**Хай місця ці святі усім на сумліннях
Витискають печаті залізних чеснот.
Ми посіяли чисте й здорове насіння
Вам на жниво. Будіть заскорузлих
[з мертвот,
Хай вже жнуть і пожате несуть поко-
[лінням!**

29. 12. 1948 р.

Зліва:
«Правда, папашка не легка»...

Зправа:
Повстанець-новик Оксана прямує лісовою стежкою

Пам'ятай про воюючу Україну!

Повстанська пісня

Народньо-поетичну пісенну скарбницю, за останнє десятиріччя, збагатив «Співаник УПА», виданий заходами ЗЧ Організації Українських Націоналістів і Братства б. Вояків УПА ім. св. Юрія Переможця. Рік видання 1950. Зміст співаника творять, на 160 сторіках, 65 пісень УПА з яких 9 без нотного тексту.

Співаник цікавий тим, що він є твором духа не страдаючої, а воюючої України. Сила всенароднього поетичного слова якраз у тому, що нарід не плаче перед загарбниками, а навпаки відповідає ворогові силою свого духа, зброєю і глибокою вірою в перемогу ПРАВДИ!

Повстанська пісня відзеркалює вірно спосіб думання загалу народу, його геройські подвиги, повні любови до рідного народу, насичені небуденним героїзмом, на який наш нарід вже давно не мав сили здобутися, через окалічення духа довговіковою неволею.

«Вітай, суворий гордий ліс,
В зеленій свіжій тіні,
Чи мріяв ти, як гордо ріс,
Служити Україні?»

Цей ліс, заступив новому козацькому родові українського народу заораний сьогодні степ. Хто хотів служити Україні й своєму народові в давнині — цей спішив на широкі степи. Там відбував лицарську школу, звідтіля виправлявся на ворога. Давні степи заступили ліси, а повстанцям УПА став він «рідним другом, рідншим від родини.»

Майже кожна пісня воїна УПА — це інший момент його твердого життя, інші обставини кривавих боїв, але всі вони осяяні однією великою ідеєю — слави України, волі українського народу.

Немає в них передбоєвого страху, немає жалю за життям, яке в кожного стрільця, в кожному моменті висить на волоску. «Смерть їх любить і голубить», але воїни УПА не гордять нею, живуть з нею, якби в найбільших дружніх відносинах.

І це саме сила стрілецької пісні УПА.

Вся надія їх на Бога, на Його справедливість. Ні в одній пісні, ні сліду немає жалю, прохання до Бога про особисту пощаду, а навпаки все і всюди стрільці УПА моляться:

«Боже, силу дай,
Боже, помагай!»

На такий тон була настроєна козацька душа, на такий тон настроєна душа сьогоднішньої воюючої України. Він є єдиною великою запорукою перемоги. Він найбільшою запорукою, що ті криваві жертви буде благословити Господь.

«Ми йдемо в бій до перемог, бо з нами правда, з нами Бог!» — це той самий тон і той самий клич, з яким ішли до бою і перемагали ворогів козацькі полки. Тим самим кличем розкладають морально й перемагають фізично московсько-сталінські орди воїни УПА.

Пісні УПА, є якби повторенням козацької пісні: «Не плакати нам і сльози не лить! Хай плачуть ляхи, хай плаче москаль!»

В піснях тих навіть не плачуть жінки-матері, не плачуть дівчата, а це означає, що всі розуміють і доцінюють криваві змагання, всі розуміють потребу жертви.

Безумовно, що великий біль стискає серце кожної матері, що виправляє сина на бій з ворогом, проливає сльози дівчина, та біль матері заглушує велика віра в перемогу повстанців, сльози дівчини сушить віра, що «миленький в повстанських загонах край рідний боронить!»

Як колись, так і тепер «виглядає стара мати сина, томиться серце осамітненої дівчини». Стрілець УПА, як колись козак, просить коня, щоб той дав знати родині, що він лежить у лісі вбитий.

Як колись, так і тепер «старенька ненька плаче, тужить, дівчина плаче молода», але головним мотивом не є плач і туга, а кривавий бій, тверда віра в перемогу, мужність, неуступчивість перед ворогом, безмежна любов до Батьківщини.

Якби завершенням того небувалого всенароднього героїзму є велична постать «Бабусі» з повстанської пісні.

Бабуся втратила подруга й дочку, яких розірвала ворожа граната, «синів постріляли кати». Немає в неї хати, бо вона згоріла разом з рідним селом. Залишилась самітна, блудить пожарами, шукає притулку і сну, але не нарікає на Бога, не оплакує своєї долі, бо навіть та старенька Бабуся розуміє вагу часу, розуміє, що все горе і все нещастя, це конечне зло, зло, яке мусить пережити нарід, який хоче жити вільним життям.

«Сьогодні я рада, сьогодні щаслива — пояснює вона — бо вас, бо героїв знайшла!»

Саме тут сила і моральна вартість пісні УПА, саме цим ця пісня різниться від звичайної побутової пісні, пісні, якої нарід не співав вже більше, як 250 років.

«Ні кров, ні рани, смерть страшна,
Не звернуть нас з дороги.
Ясна мета для всіх одна —
У бій за край до перемоги!»

Нарід, що зложив і співає такі пісні, гідний називатися народом, гідний боротися і гідний Божого благословення. Ця боєва пісня змушує «заніміти зухвалу Варшаву, стрясає основами зловорожого Суздалю!!»

Читаючи пісні УПА, вдумуючись в них, відтворюючи з поодиноких пісень, строф і слів ті величні бойові картини, гіркий жаль стискає наше серце, душу наповнює невимовний біль, самі уста шепочуть скорбні слова: «Господи! Господи! Чи недостойний я боронити Твою Правду? Чи достойний я називати себе Твоїм сином і бути сином того народу, що в Твоє пресвяте ім'я здобувається на такі величні жертви? Дозволь мені, Господи, сповнити чесно мої зобов'язання перед Тобою і перед воюючою Україною. Дозволь принести мені Тобі й моєму народові бодай маленьку жертву, в порівнянні до жертв мого народу там — на Рідній Землі!»

Гармонійну й нерозривну цілість «Співаника УПА» творять прекрасні заставки до кожної окремої пісні, такі символічні, такі повні змісту, що дійсно в них видно частину душі молодого мистця

д-р Д. Б.

„Пйосенка"

Piosenka o polskich ludziach i banderowcach.

Wieść, to jest smutna dla nas Polaków
Ach co się w tych czasach dzieje z niewinnych ludzi i maleńkich dzieci.
Krew strumieniami się leje dookoła dymy, chaty [się palą
Ludzie po dołach się kryją a banderowce do nich [strzelają.
Litości dla nich nie mają, nie jedna żona dzisiaj [bez męża
Prowadzi życie tułacze co sobie przypomni o swym [wypadku.
Żewnie się nie raz zapłacze najmłodszy synek pyta [mamusi
A gdzie jest nasza Helenka, ona nie wróci bo już (nie żyje.
Zginęła w okrutnych mękach nie masz siostrzyczki (nie masz tatusia.
Nie mamy żadnej rodziny sąd ostateczny teraz się dzieje bez Józefata doliny.
Ach co się działo kochanej matce gdy dziecię z rąk (wyrywali
Ręce i nogi dziecku łamali żywe w płomienie rzucali.
Matka z boleści padła zemdlona siekierą w głowę (zraniona,
Ojciec sztyletem był poraniony, w ogrodzie w bo- (leściach konał.

Це правда, що кожна українська старша дитина розуміє вже суть вислову „ловіть злодія", і коли хтось так кричить, вона дивиться, чи він чого не вкрав. Не розумів цього значення польський „богатер-поета", коли писав свою „пйосенку".

Про боротьбу бандерівців з польськими дітьми і безборонними жінками ми вже чули не раз. (Наприклад, така польська дитина як Сьверчевскі). Але що вони через це аж в польський фольклор попадають — це для нас несподіванка.

Ми не займали б цією дрібничкою місця в нашому журналі, якби не те, що це собі не лише маленька „пйосенка", але це політична мудрість переважаючої частини польського суспільства. Це також метода польських політиків, представити немилих їх політичних ворогів в очах зовнішнього світу бандитами, садистами, які лише старців, жінок і дітей тортурують, і будувати на цьому свої теорії про вищість польської культури і післанництво польського народу на сході Европи. Воно може й легше пішло би їм, коли б не те, що світ знає вже деякі факти про „звірства" бандерівців, і про „шляхетність" поляків у відношенні до українського народу. Поляки також знають добре, хто їх в „Йосафатову долину" впровадив, і від кого їхній „ойцец" конає.

Але сліпа ненависть до України заставляє їх про це мовчати, а всю лють у всякій можливій формі виливати на „бандерівців". Це значить, українській визвольній справі, яка здобуває собі в західньому світі все кращі позиції і більше зрозуміння, зробити бандитську марку, доказати, що українські варвари не повинні мати жодних претенсій на свою державність, — а разом з тим виявити дальші польські претенсії і апетити на Схід. Словом, від такої невинної „пйосенки" починається ціла політична концепція.

Дальшою метою пісоньки є, дати польському суспільству, яке не обізнане з подіями і не знає фактичного стану речей, певну дозу ненависти до всього, що українське, та настроїти його ворожо до української визвольної справи. Бо шибениці, пацифікації, ліквідація православної Церкви, „ані пеньдзі земі в українське ренце", і найдикіша в світі ліквідація української Лемківщини — це ж самі шляхотні речі, витвір польської культури, проти чого жодний „бандерівець" не повинен протестувати. Польські „поети" не знають напевно, що палення господарств, тортури над жінками, дітьми та старцями, та інші звірства, мали дійсно місце, але це робота не „бандерівців", тільки їхніх таки червоних „родакуф" на Лемківщині. Про це вже були в нас публіковані організаційні звіти.

Отже, поезійка була б незла, коли б не була будована відірвано від життя, а оперта на фантах. Тому свойого завдання вона не сповнить, бо в неї „короткі ноги".

*

Французький визначний часопис „Фігаро" дістав свого часу до публікації статтю про український визвольний рух. Стаття, як для сьогоднішнього французького редактора, не зовсім правдоподібна, може й видумана, фантастична? — в кожному разі виринула конечність перед публікацією статі провірити певні відомості у достовірних джерел. Передавець статті подає місцевість, де можна провірити. Нею є, очевидно, столиця Баварії..

Молода французька журналістка дістала доручення їхати в Мюнхен.

В „Фігаро" появляється згадана стаття, але вже з провіреними відомостями від авторитетного джерела. Читається там і про бандерівців, яких це „авторитетне джерело" описує не краще як польський „поет-герой".

„Бандерівцями називають український визвольний рух вороги, щоби зробити його в очах Заходу не політичним, а бандитським рухом"..

Таку „пйосенку" співають мюнхенські „богатери" і виспівують в ній все, але не про бандерівців, а про себе: про свою мораль, про свій політичний глузд і про свою державницьку етику.

УКРАЇНЦІ

Увага! Увага!

Ознайомлюйте чужинців з визвольною боротьбою України!
Вийшла з друку в англійській мові, накладом Scotisch League For European Freedom, книжка Олега Мартовича п. н.

«UKRAINIAN LIBERATION MOVEMENT IN MODERN TIMES»

(Український визвольний рух в нових часах)

Текст — 176 сторінок, 11 світлин Це коротка історія українського змагу за волю від Хмельницького до УПА.

Обов'язком кожного українця — подбати про те, щоб вона дісталася до рук чужинця.

Замовляти:

Deutschland: Ukrainian Information Service, München 2, Dachauerstr. 9/II
Gr. Britain: Mr. G. Markiw, 23, Minster Rd. London N. W. 2
Canada: „Arka" 204 Bathurst St., Toronto, Ont.
USA: Miß Natalia Sas-Jaworska 215 Broome St. New York, N. Y.
Australia: Mr. Hrabyk Zenowij 24 Glenview St, Paddington, Sydney

Ціна: в Німеччині 4 нм, в Англії 6 шіл., в США і Канаді 2 дол., в інших країнах рівновартість 2 дол.

Замовляйте у нас
Скульптуру
ген. Т. Чупринки

УВАГА! УВАГА!

Вже вийшла з друку збірка поезій поета-революціонера, члена ОУН і УПА

МАРКА БОЄСЛАВА

п. н.

НЕПОКІРНІ СЛОВА

(Передрук краєвих матеріялів)

Також вийшли з друку

ПОВСТАНСЬКІ НАРИСИ

Є. ДМИТРИКА

Обидва видання добре оформлені.

Замовляти в представників і кольпортерів часопису „СУРМА"

Пожертви

На пресфонд журналу „Сурма"

Англія:

Саведчук Теодор	0,10,0	Фун.
Іванус Михайло	0, 4,0	"
Гриніщик М.	0, 3,0	"
Кушнір М.	0, 3,2	"
Рудавський О.	0, 4,0	"
Когут А.	2, 0,0	"
Худоба М.	0, 0,8	"

США:

Зенон Федорович, Трентон. З належних йому відсотків від кольпортажі української самостійницької преси, зложив на пресфонд журналу „Сурма" 10,80 дол.

Бразилія:

Демітріо Балюк, Сан-Павльо. Зложив на пресфонд журналу „Сурма" 50 круйзе.

На Визвольний Фонд

Англія:

З нагоди вінчання П-ва Михайла і Анни Мацевко в Гудерсфільд, за ініціятивою п. О. Шпак, гості зложили на Визвольний Фонд 11,0,0 фунтів.

Кушнір М. 0,10,0 фунтів.

США:

Зенон Федорович, Трентон, зложив на Визвольний Фонд 2,00 дол.

На УПА

Англія:

Когут А. 3,0.0 фунти.

На кожний Ваш лист наклеюйте обов'язково поштові марки

ПІДПІЛЬНОЇ ПОШТИ УКРАЇНИ

Замовляйте поштові марки Підпільної Пошти України:

П. П. У.
Мюнхен 26.
Постфах 32

Купуйте поштові марки ППУ у кольпортерів у кожній країні.

Великий Співаник УПА

вже висилається на замовлення.

Замовляти можна в Адміністрації „Сурма"

Адреса „Сурми"
„Surma" München 26
Postfach 32, Deutschland

Марксизм — опіюм для відірваних від мас інтеліґентів!

Ціна 50 ф.